ACTIS

1975-8

1975 SPALIS — OCTOBER Vol. LXV. No. 8

ATEITIS — Ateitininkų Federacijos leidžiamas

katalikiškos - lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas

Okupuotos Lietuvos ateitininkų sveikinimas 225
Ateitininkų maldos į Kryžių 226
ANTAI... — K. Trimakas 228
III Liet. Jaunimo Kongresas — P. V. Kisielius 230
Epizodai iš M. K. Čiurlionio gyvenimo — St. Yla 234
Gairės mūsų atsinaujinimui (2) — A. Damušis ir V. Kudžmaitė 238
SUKAKTUVĖS — A. Zailskaitė 240
ATVIRAI: Veiksnių konferencija, ALTa, LB — A. Pakalniškis ir St. Barzdukas 244
ATŽALOS: Kaip į gamtą žvelgti — J. Dievažys, V. Polikaitė, A. Alšėnas, K. Keblinskienė, A. Radžius 246
KNYGOS: K. Borūtos Baltaragio malūnas — M. Eivaitė 249
LAIŠKAI 252
Jaunimo kongresas (I) — P. V. Kisielius 253
VEIKLA: Jubiliejinė stovykla (K. T.), Moksleivių stovykla (T. Palubinskas), Jaunučių stovykla (D. Bilaišytė) 254

Išdėstymas — R. Zailsko. Nuotraukos — A. Astašaičio (viršelis; iš jubiliejinės stovyklos meno parodos), Kryžių kalnas Lietuvoj (225), vaizdai iš jubiliejinės stovyklos (J. Kuprio: 226-227, 242-243, 250-251, 254-257), J. Kuprio (232, 241), D. Norvilaitės (247), Audriaus Razgaičio (258, 259), R. Šilkaičio (231), M. K. Čiurlionio šeima (234) ir gyvenamasis namas (237).

Vyriausias redaktorius: Kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL. 60130 USA. Telef.: (312) 366-2446. **Redaktorė:** Aldona Zailskaitė, 1836 49th Court, Cicero, IL. 60650, USA. Telef.: (312) 863-6400. **Redakcijos nariai:** Dalia Bilaišytė, Jurgis Bradūnas, Marija Eivaitė, Jūratė Jasaitytė, Petras V. Kisielius, Daina Kojelytė, Jonas Kuprys (fotografija), Vytas Narutis, Algis Norvila, Roma Olšauskaitė, Antanas Razma, Linas Sidrys, Danguolė Stončiūtė (išdėstymas), Tomas Palubinskas, Raimundas Šilkaitis (fotografija) ir Rimvydas Zailskas (išdėstymas). **Kalbą taiso:** Danutė Augienė, Kazė Bradūnienė ir Pranas Razminas. **Administratorius:** Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: (312) 434-2243. Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. **Leidžia** Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 7 dol., garbės prenumerata — 15 dol., susipažinimui — 5 dol.; visur kitur — 5 dol.

ATEITIS — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629. **Yearly subscription** in the US and Canada $7. Single copy $1.00 Second class postage paid at Chicago, Illinois.

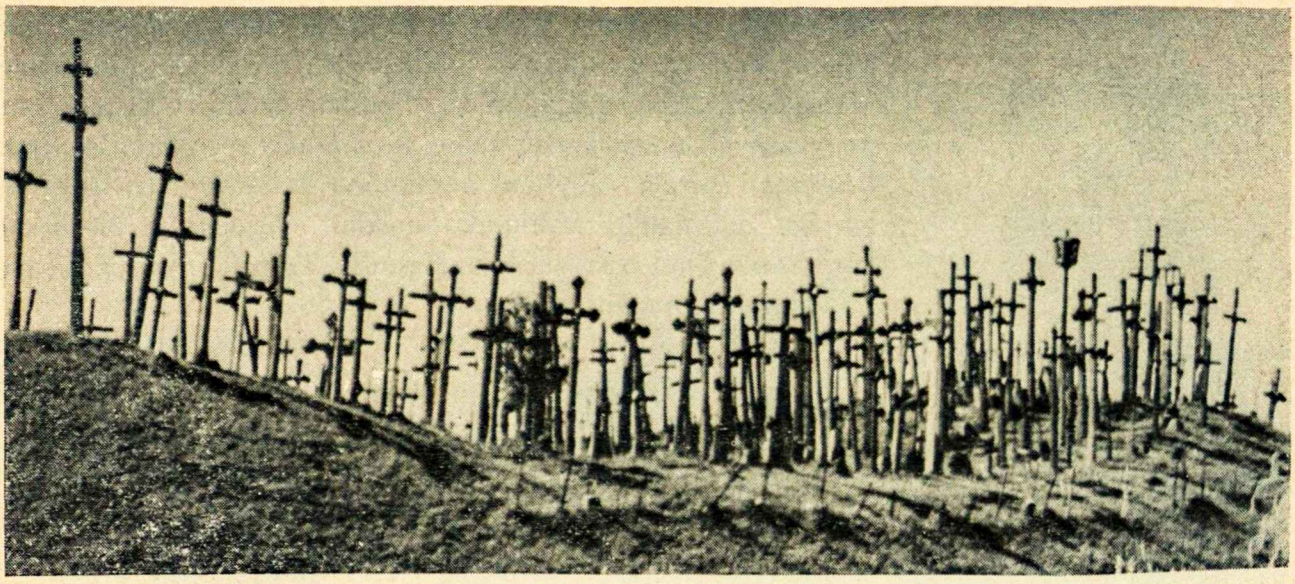

OKUPUOTOS LIETUVOS ATEITININKŲ SVEIKINIMAS IDĖJOS DRAUGAMS IR DRAUGĖMS JUBILIEJINĖJE STOVYKLOJE DAINAVOJE

Atėjo laikas, kada tėvynė nebereikalinga Jūsų materialinės pagalbos (tai prašome gerai įsidėmėti). Tėvynėje yra visko, kas žmogui būtina. Šiandien mums reikalingas jūsų su mumis dvasinis bendravimas. Atėjo vieni kitų dvasinio praturtinimo metas. Glaudus mūsų dvipusinis bendravimas padės mums išlikti šių dienų audringame okeane; ne tik išlikti, bet ir įnešti savo indėlį į tautų kultūros lobyną...

Tragiškas mūsų kartos likimas. Kiekvieną iš mūsų likimas savaip nubaudė. Kai mes mintyse prisimename savo draugus, nerandame nė vieno, kuris peržengė per gyvenimą arba žengia jo keliais be skausmo ir kančių.

Dargi dabar, kada, rodos, perėjom per laiko ugnį ir audringus vandenis, ir prasidėjo lėta gyvenimo pabaigos tekmė, dargi dabar kartais iškyla dūšios gilumoje sunkių minčių audros. Už ką gi, Viešpatie, už kokias nuodėmes ar nusikaltimus mes esame žeminami ir išmesti už gyvenimo borto? Vieni čia, kiti už jūrų-marių.

Ką norėtųsi pasakyti visoms trims kartoms — seneliams, tėvams ir vaikams. Jūsų meilė tėvų žemei ir idealai, kuriuos pasirinkote ir visą savo gyvenimą jais grindžiate, tebūna neatskiriama jūsų asmenybės dalis šiandien ir rytoj. Tegul ji eina iš kartos į kartą. Žmogus — laikinas šios žemės pakeleivis. Meilė ir idėja, kuri dega jumyse, amžini. Mūsų dienomis ryšys su draugais būtinas, kaip ir kiekviename žmoguje neatsiejama yra jo praeitis. Su Dievu!

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

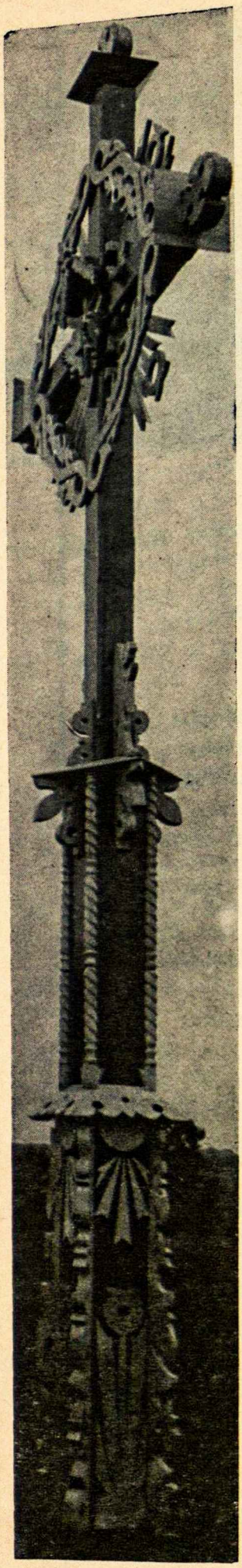

Kai sovietų okupuotoje Lietuvoje Kryžiaus kalne ir pakelėse naikinami kryžiai, ateitininkai jubiliejinėje stovykloje Dainavoje, Manchester, Mich., rugpiūčio 31 d. pastatė kryžių — pirmąjį pramatytame Dainavos kryžių kalne. Šventinimo apeigas atliko vysk. Vincentas Brizgys. Kryžiaus šventinimo iškilmėse buvo sukalbėtos šios dvi naujos ateitininkų maldos. Pirmoji — inspiruota kun. Stasio Yłos, parašyta kun. Kęstučio Trimako. Antroji — parašyta Kazio Bradūno.

O KRYŽIAU...

O Kryžiau, pašventintas Nukryžiuotojo krauju,
Tavo paskirtis — stovėt ant kalno ir jungti žemę su dangum.
Tu — palaimos laidas iš dangaus.
Tu — žemės rankos, kylančios į dangų.
Kančia ant Tavęs.
Kova už Tave.
Ištvermė iš Tavęs.
Viltis per Tave.
Prisikėlimas virš Tavęs.
O Kryžiau, Tu suaugai su mūsų kenčiančia, kovojančia tauta.
Tebestovįs tėviškės pakelėj, nepalūžęs audrose,
atlaikęs pavergėjo kirvio kirčius,
stiprink kovojančius už tikėjimą ir laisvę.
Slapta sukaltas ir pastatytas nukirsto ir sukapoto vietoj,
Būk mūsų visos tautos viltis į prisikėlimą.
Kryžiau, Tave įrašėm į savo himną,
Tave įrėžėm į savo ženklą, —
įkvėpk ir sukaupk mūsų dvasinio atsinaujinimo jėgas;
juk mes siekiam nuo jaunystės
Tavo karalystės žemėje.
Prieinam, sustojam ir susimąstom prie Tavęs.
Savimi Tu liudiji visą kryžiuojamą Lietuvą.
Kalbėki į mus, kaip tėviškėj kalbi į mūsų seses, brolius.
Maldauki Viešpatį už juos ir mus,
liemeniu besistiebiąs į viršų!
O Nukryžiuotojo išskėstom rankom
laiminki prisikėlimui
po platųjį pasaulį visą išblaškytą tautą. Amen.

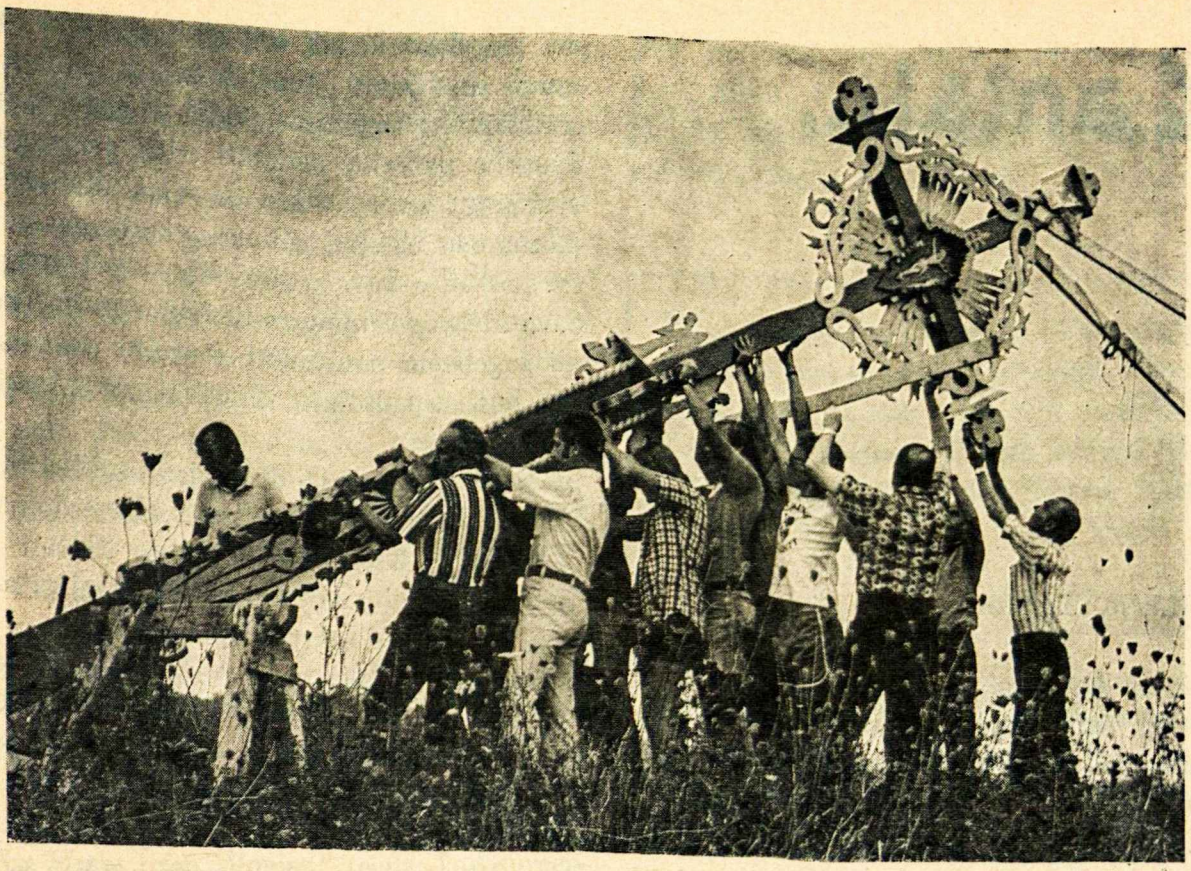

DAINAVOS KRYŽIAUS KALNELI

Mūsų tėvų ir protėvių
šventojo medžio Kryžiau,
kančios ir prisikėlimo simboli,
šimtmečiais išnešiotas tautos širdyje
ir pasiimtas kelrodžiu ilgai tremties kelionei,
atvedei mus ligi šio Dainavos kalnelio, primenančio mums
naikinamą Kryžių kalną tėvynėje.
Dainavos Kryžiaus kalneli,
būk nuo šiol mums, vyresniesiems, naštos palengvinimu,
būk ateityje jaunųjų išeivijos kartų užuovėja;
būk mums visiems — ateitininkams
Žemę atnaujinančio stebuklo realybe.
Tegu nuo šiandien
Dainavos kalno kryžiai
susišaukia su kitais lietuviškais kryžiais
viso pasaulio platybėse ir su aikinamais tėvynėje.
O jų šauksmui teatsiliepia visų mūsų širdys
nuo šio kalno kildamos į dangų ir
žvelgdamos į žemę,
kurią padedi mums atnaujinti,
lietuviškojo kryžiaus Širdie, Kristau.

antai...

NUSILENKTA JĖGAI

Helsinkis. Įvyko tai, ko nenorėjom. Pasirašyta: yra taip, kaip yra. Sienos tokios, kokios yra. Lietuva ir kiti Pabaltijo kraštai — už geležinės uždangos. Pasirašė 35 valstybės: JAV, Sovietų Sąjunga, Vatikanas... Be abejo, kiekviena kiek kitaip interpretuoja, žodžių prasmę savaip lenkia. Sovietai lenkia savaip. Mums ir tautiečiams okupuotoj Lietuvoj skaudu.

Pasižadėta nesikišti į kitų valstybių reikalus. O labiausiai kištasi į užimtų, bet laisvės norinčių tautų reikalus. Jų net neatsiklausta. Nusilenkta jėgai. Patvirtintas ne laisvės, bet jėgos dėsnis. Kaipo toks, pasirašymas nesudaro garbės nei JAV, ne Vatikanui, nei jokiai kitai Helsinkio aktą pasirašiusiai valstybei.

PO JUBILIEJINĖS STOVYKLOS

Jau po Ateitininkų Federacijos jubiliejinės stovyklos. Visiems joje dalyvavusiems ji turėjo palikti momentinį įspūdį. Į ateitį žvelgdami klausiame: Kokią ji turės įtaką tolimesnėje ateitininkijos veikloje?

Tai nelengva atsakyti. Kiekvieno renginio įtaka priklauso nuo to, kiek ji uždega ir kiek tą užsidegimą kreipia gyvenimui keisti. Progų užsidegti šioje stovykloje buvo nemaža: idėjiniai gilios paskaitos, bendruomeninės Mišios, įspūdingi vakariniai parengimai. Praktiškų pasiūlymų buvo iškelta, bet ne taip gausiai — ne kiekviena paskaitos tema gal to reikalavo, ne to buvo siekta ir simpoziumais.

Dr. K. Keblio siūlymai kaip tapti kultūriniais vartotojais kažkaip "įstrigo" daugiau negu kai kurios kitos mintis pakėlusios, bet praktiškų išvadų nepateikusios paskaitos. Žinoma, negalima laukti, kad visos paskaitos viską mums suvirškintų. Todėl ir mums patiems asmeniškai ar organizaciniuose vienetuose teks daugelio paskaitų paliestas sritis peržvelgti ir apsispręsti jas gyvenime paveikti. Kai kurias mintis teks bandyti patiems atkurti, nes ne visos paskaitos buvo pasirašytos ar įrekorduotos. Savo idėjų gyvenimo pratęsimu mes dar nevisai sugebame pasirūpinti (autorių dėka daug kas bus atspausdinta vėlyvesniuose "Ateities" numeriuose).

Bene ilgiausias diskusijas sukėlė dr. K. Skrupskelio marksizmo grėsmės akivaizdoje vienašališkai krikščionijos silpnybes iškėlusi paskaita. Diskusijos kilo, nes buvo sukeltas nerimas. Kiek mūsų atkreipė dėmesį, kad nuo paskaitoj nepaminėtų, bet diskusijose ieškotų krikščionybės stiprybių įgyvendinimo priklausys atsvara marksizmo grėsmei? Panašiai galime teigti, kad visos paskaitos — kiekviena pagal savo paskirtį — turėjo savyje kažką tai, kas galėjo mumyse sukelti nerimo toliau ieškoti, gilintis ir gyvenimą keisti. Panašus nerimas privedė prie spontaniškos Studentų Sąjungos "sąžinės sąskaitos".

Gyvastingas nerimas yra kita užsidegimo pusė. Kiek tokio nerimo parodysime, tiek jubiliejinė stovykla bus pratęsta į ateitį.

KARTŲ ĮNAŠAI

Nuo šių metų pradžios "Ateitis" skiriama visiems ateitininkams. Išleisdami septintąjį žurnalo numerį, patikrinome, kaip atskiros kartos su žurnalu bendradarbiavo.

Straipsniais (1 su viršum psl.) pirmauja vyresnieji - sendraugiai (19). Nuo jų nedaug atsiliko studentai (15). Moksleiviai straipsnių nerašė, bet jie vyrauja trumpesniais (mažiau negu 1 psl.) rašiniais (30). Atspausdinti 22 studentų ir 11 sendraugių rašinių. Straipsnius ir rašinius sudėjus kartu, pirmauja studentai (37), o sendraugiai ir moksleiviai turi po lygiai (30).

Eilių atspausdinta nedaug: sendraugių — 12, moksleivių — 10, o studentų tik 1. Veiklą aprašė 16 moksleivių, 5 studentai ir tik 3 sendraugiai (veiklos aprašymo negauta nei iš vienos studentų draugovės, nei iš vieno sendraugių skyriaus). Redakcijai atsiųstais — atspausdintais laiškais pasižymėjo sendraugiai

(21): studentai parašė 3; iš moksleivių negauta nei vieno. Fotografijų daugiausia iš studentų (dėka redakcijos fotografo Jono Kuprio).

Bendradarbiaujančiųjų iš skirtingų Sąjungų proporcija gera. Kiekviena karta pasižymi tose srityse, kurios joms yra labiau prieinamos. Iš visų, bet ypač iš studentų ir moksleivių, laukiame daugiau savosios kūrybos, ypač eilėraščių. Iš visų, bet ypač iš sendraugių, dar tikimės daugiau veiklos aprašymų. Iš jaunesniųjų laukiame didesnio reagavimo laiškais.

MOTERIS PRANAŠESNĖ?

Vienas didžiausių Amerikos antropologų Ashley Montagu savo knygoj "The Natural Superiority of Women" tvirtina, kad moteris yra pranašesnė už vyrą ištverme ir atsparumu, nors ir ne stiprumu. Psichiatras dr. Karl Stern "The Flight from Woman" teigia, kad sumenkinus moteriškąjį poetinį-intuityvinį pažinimą, Vakarų pasaulis per daug pakrypo į vyriškai sausą, nemokantį tikėti racionalumą.

Fiziškos jėgos svarbai mažėjant, atsiranda galimybė pripažinti ir vyro ir moters viens kito papildantį vaidmenį — ypač dvasiniam pasauly.

KUNIGYSTĖ MOTERIMS?

Moters vaidmeniui viešajame gyvenime pamažu plečiantis, natūraliai kyla klausimas, ar moteris gali būti įšventinta kunigystėn. Kai kuriose krikščionių Bažnyčiose tai jau išspręsta. Kai kur nuomonės išsiskiria. Katalikams artimoj episkopalų Bažnyčioj neseniai kelios moterys, nelaukiant bažnytinės vadovybės leidimo, vyskupų buvo įšventintos. Du trečdaliai Kanados anglikonų teologijos profesorių pasirašė peticiją už moterų įšventinimą. Tuo tarpu graikų ortodoksų arkivysk. Athenagoras pareiškė moteris esant "nepriimtinas" kunigystėn. Ir popiežius Paulius VI, Moters metų proga pabrėžęs jos vaidmenį žmonijoje, vis dėlto paneigė jai kunigystės galimybę.

Nežiūrint to, katalikiškajame pasaulyje balsai keliami; pvz. jėzuitų leidžiamas "America" žurnalas rugsėjo 20 vedamajam teigė, kad "teologiniai argumentai prieš moteris kuniges yra pasirodę įtikinantys tik labai nedaugeliui". Gi JAV vienuolių viršininkių konferencijoj St. Paul, Minn., keliama idėja, kad kunigystė papildytų moterų - vienuolių patarnavusių ligoniams, seneliams ir kitiems.

Pagal jubiliejinėj, Dainavos ir Kennebunkporto vasaros stovyklose užpildytą anketą, sendraugiai — tiek vyrai, tiek moterys — "Ateityje" labiausiai mėgsta skaityti "Antai..." komentarų skyrių. Antroje vietoje mėgiami straipsniai; po to — "Veikla" ir "Laiškai".

Kaip visoj eilėj kitų dalykų, taip ir šiame, rodos, Dievo Apvaizda palieka pačiai Bažnyčiai orientuotis, pajusti, kur veda Šv. Dvasia. Viskam laikas turi pribręsti. Buvo laikas, kada buvo ginčytasi, ar galima nežydams tapti krikščionimis. Kaip užsibaigė tas ginčas, žr. Apaštalų darbų dešimtąjį skyrių.

Moters metai lyg ir primena, kad toli esame pažengę nuo barbarų laikų, bet tai dar ne visur kur.

VEDYBOSE...

"Kierkegaardas atsisakė vesti ir taip pasipriešino devynioliktajam amžiui. Aš atsisakiau divorsuotis ir taip pasipriešinau dvidešimtajam" — pareiškė psichologas dr. Sidney M. Jourdard ("Journal of Marriage and Family Counseling", 1975, 3 nr., 200 psl.). Pagal jį, nėra nei idealių vedybų, ne idealaus vedybinio partnerio. Visos vedybos trapios ir todėl puoselėtinos nuolat atsižviežinamu dialogu: jomis siekiamas pilnesnis gyvenimas.

...IR ORGANIZACIJOJ

Kas tinka vedyboms, tinka ir organizacijai. Atviras dialogas — vienas svarbiausių kelių šeimyniškai atmosferai ugdyti. Be jo nėra organiškų susirinkimų, o tik susiėjimai tų, kurie, kitiems vėjams papūtus, lengvai divorsuosis (žr. dr. A. Damušio ir V. Kudžmaitės pokalbį apie šeimyniškos dvasios atnaujinimą šio nr. 238 psl.).

Kęstutis Trimakas

TREČIASIS PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS:

ŠVIRKŠTAS ADRENALINO AR NESIBAIGIANTI TAUTOS MISIJA?

PETRAS V. KISIELIUS

Petras V. Kisielius yra "Ateities" žurnalo redakcijos narys; studijuoja griežtuosius mokslus Northwestern universitete Evanstone. Neseniai išrinktas atstovu į III pasaulio lietuvių jaunimo kongresą.

Kitais metais, sausio 10 dieną, ilgasparniai sprausminiai lėktuvai, nešantys iš tolimų kraštų suvažiavusius lietuvius, nudundės Sao Paolo aerodromo cementiniais takais ir kils, kaip paukščiai per šiltą ir drėgną miesto orą, grįždami į savo tolimus lietuviškos kultūros lizdus. Trečiasis Kongresas jau bus pasibaigęs, ir trijų metų ruošos darbai ir rūpesčiai, kulminavę kongrese, bus nuslūgę. Po to per kelias savaites begalės jaunimo komisijų bei komitetų rinksis savųjų kraštų kolonijų centruose aptarti kongresą; jaunimas Argentinoje, Brazilijoje Uragvajuje, Venezueloje ir Kolumbijoje, Amerikoj ir Kanadoj, Vokietijoj ir Australijoje — visi vienbalsiai sušuks, kad III PLJK nepaprastai pasisekė. Lietuviškoje spaudoje, visuomenininkų pasikalbėjimuose bei jaunimo kongreso vadų kalbose vis aidės ir kartosis tos pačios mintys: Kongresas pasisekė, nes jaunimas gausiai dalyvavo, jo programa buvo gerai paruošta, ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos (PLJS) studijų dienos buvo nepaprastai derlingos. Tačiau už kelių ar net keliolikos metų, kai palanki spauda nustos domėtis seniai įvykusiu kongresu ir jaunų ir senų, jaunimo ir vyresniųjų visuomenininkų akys pradės krypti į artėjantį PLJS sekantį kongresą, ar III Jaunimo Kongreso pasisekimas dar bus toks aiškus? Kongreso vertė paaiškės kaip tik tuo metu, kai interesas juo mažės, nes tik tada pasirodys, ar JK išpildė savo uždavinį. Juk III PLJK pasisekimas nesibazuos vien tik paviršutiniškais laimėjimais, kaip gausingais dalyviais ar programos derliumi. Kongreso sėkmę nustatys jo pajėgumas suprasti ir atlikti savo ilgalaikę misiją. Pirmas ir antras Kongresas turėjo bendrus uždavinius ar misijas: jungti darban ir vienybėn įvairias po pasaulį išsisklaidžiusias lietuvių generacijas ir kraštų asmenis, ypač atkreipiant dėmesį į jaunimą, augusį ir brendusį svetimoj aplinkoj, už Lietuvos ribų, kuriam tradicinis lietuviškumas yra pasidaręs mažiau suprantamas. Abiems kongresams taip pat buvo skirta puoselėti lietuvybę išeivijoje, tuo būdu stabdant nutautėjimo procesą. Daugumas kongresų darbuotojų teigia, kad "Šiaurės Amerikoje įvykę pirmieji du kongresai mūsų jaunimą atgaivino, padarė jį žymiai veiklesnį, veikloje drąsesnį, lietuviškesnį."[1] Tačiau ar šis teigimas yra teisingas? Yra visiems aiškus dalykas, kad pirmasis ir antrasis kongresas bent laikinai "jungė darban ir vienybėn" pasaulio jaunimą. Taip pat yra aišku, kad abu kongresai praturtino kai kuriuos organizatorius bei darbuotojus brangia patirtimi, tuo būdu brandinant jų sugebėjimus, darant juos geresniais lietuviško jaunimo vadais. Dar ryškesnė kongresų nau-

III Šiaurės Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimas Londone, Kanadoj. Kalba Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirm. Bronius Nainys. Jo kairėj sėdi JAV Lietuvių Sąjungos pirm. D Vaitkevičiūtė, o dešinėj — Kanados LJS pirm. A. Kuolas. Šalia A. Kuolo sėdi G. Juozapavičiūtė.

da matosi Pietų Amerikoje, kur lietuviškas jaunimas po II JK stipriai subruzdėjo —jaunimas įsteigia lietuvių kalbos kursus, ir net visai nemokantieji mokosi šios kalbos, kad visi galėtų dalyvauti trečiajame Kongrese. Visiems taip pat aišku, kad II Kongreso jaunimo atstovai buvo kongreso inspiruoti įsteigti PLJS Kento valstybiniame universitete 1972 m. kongreso studijų dienų metu.

Vis dėlto ar pirmieji du įvykusieji Kongresai "atgaivino" visą jaunimą, padarant jį "žymiai lietuviškesnį"? Yra nesąmonė mums reikalauti, kad kongresai turėjo uždegti ir tą smarkiai nutautėjusio lietuviško jaunimo dalį, kuri visai nesidomi lietuvybe, laikydama ją fanatiška tėvų fantazija. Tačiau yra faktas, kad pirmieji du kongresai net negalėjo puoselėti lietuvybės dalyviuose ir net savo atstovuose. Pirmasis Kongresas visai nepajėgė uždegti lietuviško jaunimo ilgesniam laikui. Anot Broniaus Nainio, dabartinio PLB CV pirmininko, "jaunimas kongreso metu daugiau domėjosi jo linksmąja dalimi... Vėliau nebuvo vykdomi nė to kongreso nutarimai, nes kongrese įkurta Jaunimo Sąjunga po kongreso kažkur dingo."2. Tuo būdu PLB Valdyba vėl turėjo stumti jaunimą organizuoti II PLJKą, kaip ir jį stūmė pirmojo kongreso ruošoje. Nors jaunimas karščiau degė II JK metu, nuaidėjus paskutiniam sudieu, suvažiavimui pasibaigus, taip pat užgeso entuziazmo liepsna. Nors Kongreso metu buvo nemažai laimėta, tačiau nemaža dalis jo dalyvių ir atstovų vėl "po kongreso kažkur dingo" ir jų darbai nuslūgo. Anot Romo Sakadolskio, II Kongreso pirmininko ir dabartinio Kongreso Informacijos Tarnybos vedėjo, "II PLJK atstovų nutarimai, liečiantys PLJS steigimą ir III PLJK organizavimo Pietų Amerikoje, būtų likę tik kaip gražūs, nerealūs, svajingi projektai, jeigu nebūtų nepabijojęs visos atsakomybės Antanas Saulaitis ir kiti jauni veikėjai Pietų Amerikoje..., jeigu ne jie ten, tai už poros metų PLB valdyba, turbūt, vėl būtų susirinkusi svarstyti III PLJK organizavimo reikalus pamačius, kad nutarimai neveiksmingi ir nevaisingi."3. Be to, nemaža atstovų visai pasitraukė iš lietuviškos veiklos, kongresui pasibaigus. Bendrame JAV JS ir KLJS antrame suvažiavime 1974 metų Kalėdų metu buvo skiriama nemažai dėmesio atstovų atsakomybės nagrinėjimui. Anot Viktoro Nako, "Rochesterio suvažiavimo dalyviai sutiko, kad perdaug buvo tų 'malonių' atstovų...", kurie "...važiavo todėl, kad jie norėjo pakelti alučio bokalą su draugais ir šiaip sau pasilinksminti"4. Rochesterio suvažiavimo dalyviams II Kongreso atstovų nepareigingumas buvo toks nepriimtinas, kad jie visiems, norintiems kandidatuoti į III PLJK atstovus, nustatė grupę reikalavimų bei sąlygų norėdami, kad "malonūs" asmenys niekad daugiau nepatektų į rimtų ir pareigingų kongresininkų eiles.

Taigi, peržvelgus faktus, matyti, kad pirmieji du kongresai ne visiškai "mūsų jaunimą atgaivino" ir ne visiškai ilgalaikes misijas atliko. Trumpai pasakius, iki nūdienio kongresai buvo tik įšvirkštimas adrenalino, kuris, įleistas į sergantį lietuvių išeivijos jaunimą, supurtė jo visą kūną ir mobilizavo jo kiekvieną muskulą lietuvybės labui. Deja, pirmasis ir antrasis kongresai buvo vien tik adrenalino vaistai, kurių efektas greitai išnyko, trumpam sužadinę jaunimo jėgas, tuo būdu palikdami jo kūną nė kiek negeresnėje padėtyje.

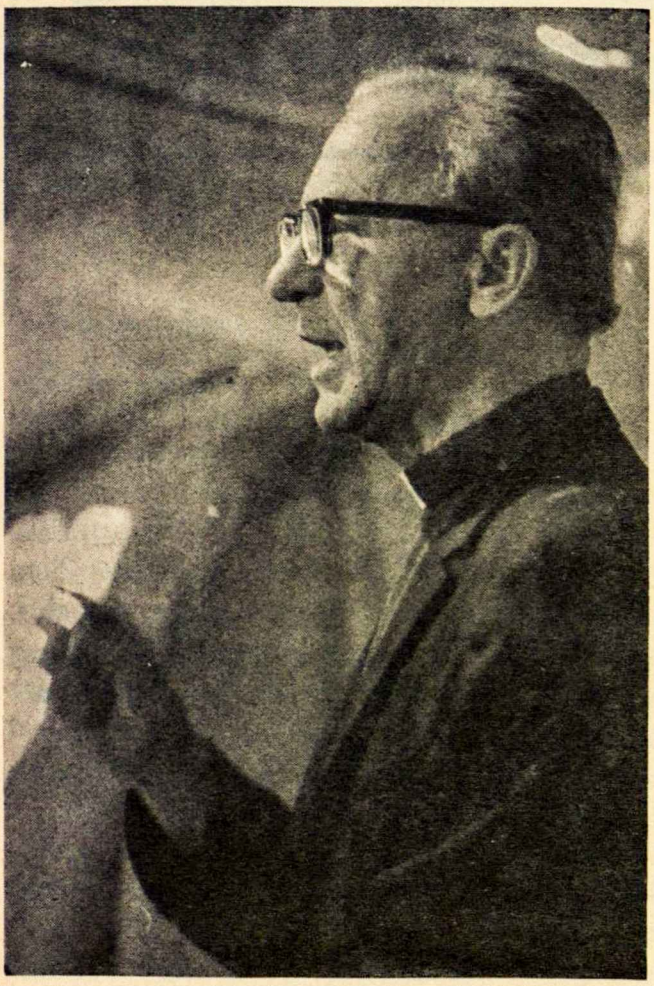

Kun. Stasys Yla — Ateitininkų Federacijos dvasios vadas. Įvertinant jo darbą ateitininkijos baruose, ypač jo gilią įtaką jaunimo mintyjime bei metodologijoje ideologinių kursų planavimu bei pravedimu, iškilmingame jubiliejinės stovyklos užbaigimo posėdyje Dainavoj rugpiūčio 31 d. jam buvo įteikta Stasio Šalkauskio kūrybinė premija. Savo žodyje laureatas pasakė: "Kiekvienas ateitininkas, pagalvojęs, galėtų pasakyti: ne man ateitininkai turėtų teikti premiją lyg atlyginimą, bet aš jiems. Mano skola ateitininkams už tai, ką jie davė, kur jie mane lenkė, yra didesnė už dešimtį panašių premijų". 1,500 dolerių čekį jis grąžino Ateitininkų šalpos fondui su prašymu paremti Moksleivių Ateitininkų ideologinius kursus.

Trečiasis PLJK tačiau turi daug keblesnę, ryškesnę ir aiškesnę misiją. Jam ne tik skirta kietai numinti stabdžius bendro viso pasaulio lietuvių jaunimo kelyje į nutautėjimą, bet taip pat išgelbėti Pietų Amerikos lietuvius nuo vis artėjančios tautinės avarijos: jų visuotinio nutautėjimo. Kad trečiasis, o ne vėlyvesnis kongresas, turėtų būti ruošiamas Pietų Amerikoje, paaiškina kun. Antanas Saulaitis, PLJS pirmininkas, III PLJK komiteto pirmininkas, nuo 1970 metų darbuojąsis Pietų Amerikos lietuvių tarpe: "Kadangi P. Amerikoje gyvena daugiausia senesnioji imigracijos karta, už 20 metų, kai ateis P. Amerikos eilė JK ruošti, gal nebebus sąlygų tai padaryti.". Lietuvių padėtis Pietų Amerikoje nėra gera. Didžiausią dalį jaunimo sudaro trečios ir ketvirtos kartos lietuviai, kilę iš 44,000 Lietuvos piliečių, atvykusių 1926—1929 m. Saulaičio duomenimis 68 proc. šeimų, turinčių mažamečius vaikus, yra mišrios. Tik 30 proc. lietuviškoje veikloje dalyvaujančio jaunimo kalba lietuviškai, 60 proc. supranta. Jų organizacinė veikla yra žymiai silpnesnė už Šiaurės Amerikos lietuviško jaunimo. Didžiausia dalis jaunimo veiklos bazuojasi kultūrinėmis bei pramoginėmis organizacijomis, būtent, chorais ir šokių grupėmis. Rimtesnės ideologinės organizacijos, kaip skautai ir ateitininkai, arba visai neveikia, ar tik labai silpnai. Plataus masto renginiai, kaip studentų suvažiavimai, masinės vasaros stovyklos bei šokių šventės daugumai yra mažai pažįstami. Prieš III Kongreso ruošos darbams prasidedant, Pietų Amerikoje lietuvybė buvo nemaža lietuviško jaunimo laikoma laisvalaikio užsiėmimu — būdinga žemesniajai klasei.

Tačiau Pietų Amerikos lietuvius negalime užmiršti. Šiuo metu yra manoma, kad Pietų Amerikoje yra 80,000 lietuvių kilmės gyventojų ir kad Sao Paulo miestas Brazilijoje yra didžiausia lietuvių kolonija laisvajame pasaulyje po Chicagos. III PLJK skirta grąžinti ne tik benutolstantį Pietų Amerikos jaunimą prie lietuviško kamieno, bet išjudinti ir plačią lietuvišką visuomenę. Anot kun. Saulaičio, "Brazilijoje, Argentinoje, Urugvajuje nuo pat pradžios visi veiklieji tikisi, kad JK bus proga mū-

sų visuomenei — 'kolonijoms' išjudinti, užmegsti dar glaudesnius ryšius tarp šių trijų kraštų." Vis dėlto ar PLJK galės Pietų Ameriką pažadinti į pažangesnį ir brandesnį tautinį gyvenimą? Ar vienas įvykis gali sustabdyti įsibėgėjusį 50 metų nutautėjimo procesą? Šiuo metu atsakymas gali būti optimistiškas. Pietų Amerikos lietuvių tarpe dabar vyksta gan smarkus tautinis atgimimas. Romo Kasparo, PLB vicepirmininko jaunimo reikalams, žodžiais, "Pietų Amerikos lietuviai neabejotinai gyvena Jaunimo trečiojo kongreso mintimi ir skubinasi jam ruoštis." Kongresas yra mobilizavęs visus lietuvius, net ir tuos, kurie silpniau arba visai nesusikalba lietuviškai. Steigiami kursai, ir net visai nemokantieji lietuviškai mokosi kalbos, kad galėtų dalyvauti trečiajame Kongrese. Net ir senimas yra entuziastiškai stojęs į darbą, tvirtai laikydamas užnugarį, padėdamas ir bešelpdamas jaunimą. Pietų Amerikos jaunimas patsai stumia III PLJK ruošos darbą. Šiaurės Amerikos jaunimas tegali jiems tik patarti ir padėti. Taigi Jaunimo kongreso mintis yra tikrai mobilizavusi visą lietuviškąją Pietų Ameriką.

Tačiau ar Pietų Amerikos lietuvių staigi tautinio atgimimo liepsna neužges, kongreso parafinui išsibaigus? Ar III Kongresas irgi nebus vien tik įšvirkštimas adrenalino, palikdamas juos ne geresnėj padėtyj, vaistams išsibaigus? Klausimų atsakymai priklauso nuo mūsų pačių. Nemažai lems Šiaurės Amerikos jaunimas. Pietų Amerikos jaunimas toliau sieks lietuvybės, tik jei jis pasijus lietuviško kamieno dalimi, būtent, Šiaurės Amerikos jaunimo broliais ir seserimis. Taigi lietuviškas bendravimas tarp šių dviejų kontinentų yra ne tik pageidaujamas, bet būtinas. Nors ir yra nemaža kliūčių, esame tikri, kad šis Kongresas neapvils nei PLB, nei Pietų Amerikos visuomenės, nes galimybės šio kongreso pasisekimui yra didesnės nei bet kada. Trečiasis Kongresas yra daug atidžiau rengiamas. Ruoša prasidėjo, dar antram Kongresui nepasibaigus, ir suvažiavimai aptarti kongresinius reikalus yra dažnai šaukiami. Kiekvienas kraštas giliai žvelgia į savo bei kitų kraštų problemas, bandydami savo bei kitų padėtį kuo geriau suprasti. Dėl atstovų atrankos į trečiąjį kongresą vykstame sąmoningesni, daug geriau suprantą kongreso tikslą bei tautišką misiją, brandžiau pažįstą lietuvybės padėtį.

Jei ir III PLJK taptų tik manifestaciniu įvykiu, vis tiek iš to būtų nemaža naudos. Nors pirmieji du kongresai ir ne visai atliko savo misiją, jie vis vien įsteigė PLJS, padėjo suruošti demonstracijas dėl Kudirkos ir yra atsakingi už nūdienį telegramų potvinį Baltuose Rūmuose Pabaltijo kraštų reikalu. Kaip ir minėta ankščiau, šie kongresai padėjo subrandinti nemaža dabartinio jaunimo vadų. Taigi kongresų tautinė nauda yra neabejotina.

Jei III PLJK pajėgtų įvesti ilgalaikį tautinį atgimimą Pietų Amerikos Lietuvių tarpe, jis būtų vienas iš kilniausių ir didžiausių laisvojo pasaulio lietuvių laimėjimų. Tačiau, nors jaunimo kongresas tepajėgs sugrąžinti tik kelias dešimtis nutautėjusių lietuvių prie lietuviško kamieno, kongreso organizavimo brangi kaina, pastangos ir surinkti pinigai bus apsimokėję. Juk "kas iš jūsų, turėdamas šimtą avių ir vienai nuklydus, nepalieka dykumoje devyniasdešimt devynių ir neieško pražuvusios, kol suranda?"7

---

1. "III Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas" — PLB valdybos leidinys.
2. "Jaunimo Kongreso Prasmė", Bronius Nainys, Draugas, 1975 m. kovo mėn. 18 d.
3. "II Šiaurės Amerikos Lietuvių Jaunimo Metmenys" — Kongreso Informacijos Tarnybos leidinys — 3 psl.
4. "Kongreso Atstovai: kokie jie turėtų būti?" Viktoras Nakas, Darbininkas, 1975 balandžio 4 d., nr. 14, psl. 3.
5. "Jaunimo Kongresas Pietų Amerikoje", Gabija Juozapavičiūtė, Tėviškės Žiburiai, 1975. I. 16, Nr. 3, 7 psl.
6. Ibid., 7 psl.
7. Naujasis Testamentas, Lk 15, 4.

EROTIKA IR EGZOTIKA BROLIŲ DRAUGYSTĖJE...

Epizodai iš Mikalojaus Konstantino Čiurlionio gyvenimo

STASYS YLA

Šis straipsnis buvo specialiai paruoštas "Ateičiai", pasinaudojant medžiaga iš spaudai ruošiamos knygos apie Mykalojų Konstantiną Čiurlionį. —*Red.*

Tais pačiais metais (1899) broliai baigė mokslus: Kostas — Varšuvos konservatoriją, o Povilas, žymiai jaunesnis, — vidurinę mokyklą Petrapilyje. Vasarą sprendė, ką daryti toliau. Kostas atsisakė siūlomos direktoriaus pozicijos naujai steigiamoje muzikos mokykloje Liubline; ketino verstis privačiomis muzikos pamokomis ir daugiau atsidėti kūrybai. Povilas veržėsi į konservatoriją — po Kosto buvo toliausiai pažengęs muzikoje.

Jiedu išvyko Varšuvon jau vasarai pasibaigus. Susirado pastogę pas tipingus miesčionis, atsigabeno "kunigaikštiškąjį" fortepijoną (Kostui, konservatorijos baigimo proga jo mecenatas kunigaikštis Myk. Oginskis buvo dovanojęs — užsakęs naują fortepijoną) ir įsikūrė. Povilas pradėjo lankyti konservatoriją, o Kostas ieškojo muzikos pamokų, paskui "bėginėjo" į namus mokyti, o kitu laiku kūrė.

Povilas rodė didelį palinkimą filosofuoti, narplioti įvairias psichologines problemas. Kostas neturėjo laiko su juo diskutuoti. Kitų užsiėmimų, šalia pamokų, Povilui nebuvo, nes stigo pinigų nueiti į koncertus, lankyti muziejus. Jo nuotaikos ėmė rūgti. O Kostas, kupinas energijos ir kūrybingų sumanymų, dažnai sakydavo, kad likimą reikia už sprando čiupti ir pakratyti, tada pats tapsi likimo viešpačiu. Dėl Povilo būsenos jis buvo gerokai susirūpinęs.

Rūpestis pasirodė abipusis, nes ir Povilui ne viskas patiko Kosto laikysenoje. Pirmiausia

jam kliuvo, kad jo vyresnysis brolis toks nepraktiškas —laksto pas mokinius, užuot kad jie čia ateitų, daro nuolaidas — vis pasigaili — atsisako mokesčio arba mėto pinigą kiekvienai atkištai rankai gatvėje. Kliuvo ir Kosto nepastabumas, kas dedasi čia pat, šeimininkų šeimoje. Sūnus dėjosi didelis ponas — dėvėjo cilindrą, kavinėse trirubliniu banknotu užsidegdavo cigarą, o buvo palaidūnas ir didelis arogantas namuose. Dukra, lepinama, atrodė tuščia lėlė. Ji nuobodžiavo, žvalgėsi į Kostą ir bandė jį pagauti.

Kostas buvo toli gražu nepatyręs vyras. Kartą, dar konservatorijoj, įsimylėjo Eugenijaus Moravskio seserį Mariją — graikiško profilio merginą, turėjusią puikų balsą. Savo meilę slėpė nuo jos brolio ir kitų šeimos narių. Ir, štai, tėvo verčiama, ji netikėtai išteka už našlio inžinieriaus Maciejovskio; plėšoma širdimi jis dalyvauja net pabroliu, nes buvo šeimos prašomas. Toji prarastos meilės kančia dar jį tebelydėjo, kai pradėjo plaktis tuščioji lėlė, ir jis leidosi jos užimamas bei "bovijamas".

Visa tai erzino Povilą, ir jis darėsi dar labiau uždaras Kostui. Kai šis grįžta į kambarį, anas atsisėda prie lango, stebi gatvę ir tyli.

— Ką tu ten matai? Nejaugi tau įdomus šis beprasmiškas judėjimas?

Povilas nieko neatsako, tik pagavęs šepečiu tarakoną, nepaprastai rimtai pažiūri pro langą žemyn ir iškilmingai nuleidžia jį ant praeinančios damos skrybėlės. Po to sėda prie pianino ir skambina nuobodžius Hanono pratimus, kurių Kostas negalėjo pakęsti. Pasigėžęs, dar atrėžia Kostui:

— Ką sakai, Hanonas bukina? Klysti. Hanonas žadina vaizduotę dideliems polėkiams.

Kostas patraukia pečiais ir išeina.

Povilas rimtai išsigando, kai pajuto, jog tos merginos tėvai ruošia planus jos ir Kosto ateičiai. Tada jis kreipėsi pas Moravskį, ir jiedu tarėsi, ką daryti. Sprendimą rado tokį: iškraustyti Kostą iš tų namų. Surado kitą kambarį, ir, Kostui nesant namie, pergabeno daiktus. Kostas, žinoma, buvo įžeistas. Neapsėjo be konflikto, o Povilas ir Eugenijus didžiavosi savo žygiu.

Kostas galėjo būt įdomus vyras ne vienai varšuvietei. Subrendęs, stipraus sudėjimo, "plaukai tankūs, papurę, neperdaug šviesūs, auksinio atspalvio... Akys pilkai žalsvos, iš-raiškingos, žvilgsnis tiesus, gilus ir reikšmingas. Antakiai gana tankūs ir šiek tiek pasidavę į priekį. Kakta aukšta ir... per vidurį, tarp akių, perkirsta dviem vertikalėm raukšlėm... Pagal to meto paprotį, rašo sesuo, brolis augino ūsus — jie buvo gelsvi ir gana reti. Judesiai energingi, eisena tvirta ir grakšti. Brolis turėjo gana plačias, visados šiltas, švelnias, bet nervingas rankas".

Konfliktas su draugu Eugenijum, atrodo, išėjo į gerą. Moravskis geriau už Kostą pažino Varšuvos miestietes, dėl to galėjo atvirai pasakyti "kaimiečiui", kad būtų atsargesnis. Eugenijui rūpėjo ir Kosto kūrybinis brendimas: vedybos būtų palaidojusios visus planus, apie kuriuos juodu tiek daug buvo kalbėję.

Tą rudenį ir žiemą Kostas daug dirbo. Parašė keletą fortepijoninių preliudų ir pjesių. Viename preliude, vedamose melodijose, buvo ir lietuviškų intonacijų. Tarp šių kūrinių du buvo dedikuoti MM— Marijai Moravskaitei. Tai rodo, kad Kostas vis dar negalėjo jos užmiršti.

Pirmąjį stambų muzikinį veikalą — simfoninę poemą "Miške" pradėjo rašyti 1900 metais. Norėjo šiuo kūriniu dalyvauti Zomoiskio muzikiniame konkurse — laimėti premiją ir už tuos pinigus važiuoti į Leipzigą tolimesnių studijų. Rašė pilnam simfoniniam orkestrui, bet laisvos fantazijos forma. Buvo dar stiprioj varšuvinės mokyklos įtakoj, nors tarpais panaudojo ir lietuviškos melodijos spalvų. Poema, jo žodžiais, "prasideda tyliais, plačiais akordais, tokiais, kaip tylus ir platus yra mūsų lietuviškų pušų ošimas".

Baigęs komponuoti "Miške", Kostas 1901 m. vasarą nuvyko su broliu Povilu į Palangą, kur buvo ir Oginskis. Pasipasakojo kunigaikščiui savo planus dėl studijų Leipzige. Šis pritarė. Leipzigo konservatorija buvo viena geriausių Europoje; kunigaikštis tai žinojo. Jis pažadėjo Kostą paremti, o, kol jis bus Leipzige, Povilui sutiko duoti pianisto darbą savo mokykloj Plungėje.

Abu Čiurlioniai netilpo savyje ir tą vakarą praleido pajūryje. Braidė, pasiraitę kelnes, klajojo ir svajojo ligi vėlumos. Staiga pakilo siaubinga audra su perkūnija. Jūra šėlo, bangos ūžė, Palangos tiltas girgždėjo. Tada jie sugalvojo beprotišką žygį — pasiekti tiltą, toli įsikišusi jūron, ir ant jo užlipti.

Taip jie ir padarė. "Vėjas draskė jų drabužius ir plėšė iš rankų ramsčius. O jie kepures susikišę į kišenius, abiem rankom laikėsi sutrūnijusių barjerų, kad vėjas nenublokštų į šėlstančias bangas. Kostas džiūgavo..!

— Laikykis, broliuk, nes pražūsi!.. Ei, laikykis — čia rimti dalykai!

Grįžę į Druskininkus, pasakojo abu tuos išgyvenimus. Juk retas dalykas pajusti jūros stichiją ir atsidurti lyg ant laivo...

Tą rudenį Povilas anksčiau išvyko į Plungę. Vyko be didelio noro, nes kitos išeities nebuvo. Tiek guodėsi, kad turės reikalą su pianinu. Kai nuvyko, nebuvo kam groti valtornu, ir jam teko pūsti šį instrumentą Oginskio orkestre. Jo nuotaika visai krito. Buvo ir kita priežastis. Tą vasarą jis giedojo tėvo — vargoninko bažnytiniame chore Druskininkuose, o ten buvo viena tokia Roželė su gražiu balseliu ir dar gražesniu veideliu — kaimynė. Gynęs Kostą nuo meilės Varšuvoj, pajuto pats atsidūręs panašioj padėty.

Kostas išvyko į Leipzigą kiek vėliau ir laukė laiškų. Visi jam rašė, o Povilas ne, ir buvo neaišku kodėl. Pagaliau atsiliepė ir prisipažino... "Negailėk rašalo, broleli" — parašyk apie "Ją" daugiau, ragino Kostas. Ir šis parašė ne apie "Ją", o užsakė paieškoti dovanos jos vardinėms; atsiuntė vyras ir pinigų.

Laiko ligi vardadienio buvo labai nedaug, tad Kostas, viską metęs, lakstė po miestą, o paskui teisinosi: "Nusivariau, apkvaitau ir nieko nepadariau... Tas negražus, tas per brangus, tas nedera, tas per pigus, tas per didelis... Ai, tegu Tave, tegu!" Pasidejavęs, ima reikalą už ragų.

— Noras ką nors jai padovanoti... plaukia tiesiog iš Tavo sielos, iš perpildytos širdies... Ta mintis Tau atrodo gera. Iš esmės ir aš nieko prieš tai neturiu. Bet žvilgterėkim į šį faktą iš šalies, per šaltą stiklą. 1) Tamstos pažįstami neseniai. 2) Ar prašei Jos leidimo dovanoti kokį mažmožį? Ne. 3) Nauji pirktiniai daiktai — dovanos duodamos tiktai sužadėtinei (jai leidus), arba seserei, arba tarnaitei, arba moteriai, kurios negerbi. Tu ją myli ir kaip tik dėl to neturi jai nieko dovanoti. Gėlių puokštę galėtum Jai dovanoti, bet ir tai ne pas daržininkę nupirktą, bet paties laukuos suskintą. Filosofas, psiarev, o nesupranti paprasto dalyko: duoti daug maloniau, negu gauti. Vadinasi, nori sau malonumą padaryti, (gal būt) darant nesmagumą jai? Ji galėtų Tau dovaną grąžinti. Bet gal aš klystu, tačiau rašau iš širdies... O į Afriką, tur būt, tai važiuosime!

Kostas po Leipzigo vėl paėmė Povilą su savim į Varšuvą. Paėmė ne jį vieną, o dar du broliu — Stasį ir Petriuką. Gyveno visi iš Kosto uždarbio ir mokėsi — du konservatorijoj, o Stasys — realinėj gimnazijoj. Gyveno vargingai, bet broliškai — patys tvarkėsi, ir buvo daug džiaugsmo. Mokslo metus baigė visi trys laimingai ir grįžo į Druskininkus kartu su Kostu. Rudenį iškilo rūpestis: buvo prasidėjęs rusų ir japonų karas dėl Mandžūrijos, ir rusams nesisekė. Grėsė nauja mobilizacija, o Povilas buvo jau metuose. Eiti į karą, ar trauktis iš krašto — į Ameriką? Šeimos sprendimas buvo geriau trauktis.

Nenorėjo Povilas palikti šeimos, o ypač savo Roželės. Bet kitos išeities nebuvo — išvyko tyliai 1904 metų vasarą ir pasiekė Lawrence, Mass. Čia įsikūręs, rašė laiškus visiems, išskyrus Kostą. Ir vėl buvo klausimas kodėl? Jiedu buvo geriausi draugai šeimoje — gal du skirtingi poliai — nesvarbu, kaip tik dėl to ir buvo didesnė meilė.

Kalėdoms Kostas grįžo anksčiau į namus. Buvo gavęs slogą, tad visą savaitę slampinėjo iš kampo į kampą. Šeima ruošėsi šventėms; jis prisiminė Povilą: rašyti jam ar ne? Laiško dar nebuvo gavęs, dėl to kiek piktas. Kūčių išvakarėse širdis atsileido, tad paėmė plunksną į rankas.

— Tavo Laurencijos nepažįstu, bet spėju, kad vienas mažesniųjų miestų. Puiku! Sėdėk jame kantriai ir visu tempu mokykis anglų kalbos... Tada droši sau į Bostoną ar į Chicagą, ar į kokį kitą New Yorką ir krausi dolerius, kuriuos mes vėliau švaistysime. Ta intencija aš jau pradedu mokytis angliškai ir, nori — nenori, važiuoju pas Tave, o ten mane išmokysi greit ir daug uždirbti, ir per trumpą laiką susikraunam kapitalą! Kapitalą daliname į dvi dalis: vieną išsiunčiam namo, o kitą susikemšame į kišenes ir važiuojam pirmiausia lankyti vidurinės Amerikos, Meksikos, neįžengiamų Amazonės miškų, Mississippės krantų, truputis pietų Amerikos, o paskui kelių mėnesių poilsio į Australiją. Iš ten į Ceiloną ir į Rytų Indiją, kurią negreit panorėsime palikti, o de-

sertui liks Afrika, Egiptas, piramidės, sfinksai, palmės, kupranugariai, daktilai, krokodilai, o paskui, brolau, — Pariečė, Ratnyčia, Liamoriukas (šunelis, Y.), ir vėl visi drauge. Tada aš pasistatysiu sau atsiskyrėlio celę su bokštu ir langais į keturias passaulio šalis, o Tu vesi".

Pranešė, kad penkiametė Jadvygutė turinti naują pravardę "Australija"., arba — mažiausioji visos šeimos dalis. "Iš pradžių sielojosi, bet dabar jau apsiprato, ir kai tik aš sušunku "Australija", tai tuoj išsiima iš kišenės degtukus ir uždega man papirosą. Degtukai dabar yra jos vienos nuosavybė, ir stengiasi, kad niekur niekas daugiau jų neturėtų."

Kita šeimos naujiena, kad Stasys pradėjo rūkyti, tik "baisiai nerangiai". Trečia — Kūčioms atvažiavo sesuo Marija su vyru ir simpatišku mažyliu Stasiuku. O kai visi sėdo už stalo kūčiauti tai tarp silkių ir žuvų buvusi padėta ir jo — Povilo fotografija.

Kostas ir Povilas turėjo nenumaldomą norą bastytis po pasaulį ir tai, tur būt, paveldėjo iš savo tėvo. Taip galvoja seserys Valerija ir Jadvyga. Kostas kurdavo fantastinius kelionių planus, nors pats nelabai jais tikėjo.

— Iš čia, — rašė draugui Moravskiui, dar būdamas Leipzige, — važiuoju į Petersburgą. Ten sugebėsiu pats verstis pamokomis ir mokytis instrumentacijos. Paskiau važiuoju į Ameriką užsidirbti lūšnelei prie Nemuno, iš Amerikos į Afriką, o paskiau visam laikui į Lietuvą, O pagaliau — man vis tiek. Galiu netgi niekur nevažiuoti.

— Ateitį pasistengsiu taip sutvarkyti, kad mes — rašė tada ir Povilui, — vėl galėtume leistis pajūriais pavaikščioti, bet į tolį. Kaip namai? Sakysime, Juodosios jūros pakraščiais į Krymą. Na, kaip? Ar Afrikos nepamiršai, nes aš ne. Ir jeigu tik nori, tai dviese nukeliausime į "Egipto žemę, i namų nevalią".

Povilas jau buvo Roželės nevalioj, bet, išvykęs Amerikon, atrodė, kal išsivaduos, ir vėl jiedu galės "keliauti" vienu du po platų pasaulį.

Parašęs laišką, Kostas galvojo, ką atsakys tas "Gandras" (taip pravardžiavo Povilą). Kaip reaguos į laiško pabaigą: "Tada aš pasistatysiu sau atsiskyrėlio celę su bokštu..., o Tu vesi".

Nespėjo Kostas apleisti Druskininkų (užsibuvo ligi sekmadienio po Trijų Karalių), kai gavo žinią, kad brolis jau veda Rožę. Tuoj sėdo rašyti antrą laišką.

— Rytoj išvažiuoju į Varšuvą... Pasklido gandas, kad Tu atsiuntei Rožei 115 rublių, kad imi ją pas save ir žadi ją vesti. Mama visą tą istoriją labai paėmė į širdį, o man taip pat baisiai liūdna! Man atrodo, kad Tu mus visai palieki ir dėl to turėsiu išsižadėti daugelio svajonių, su kuriomis buvo lengviau gyventi... Gal klystu, bet mano nujautimai liūdnoki. Ar Tavo laimei būtinai reikalinga žmona? Tu, tur būt, labai lengvai žiūri į vedybas, veiki paskubomis, sujaudintas laikino gimtinės ilgesio. Pagaliau gal Tu ir gerai darai, bet aš dar ir šiandien esu Tau ir Geniui dėkingas, kad anais laikais neleidot man užsidėti moterystės pančių. Nepyk, kad aš Tau vis tai rašau.

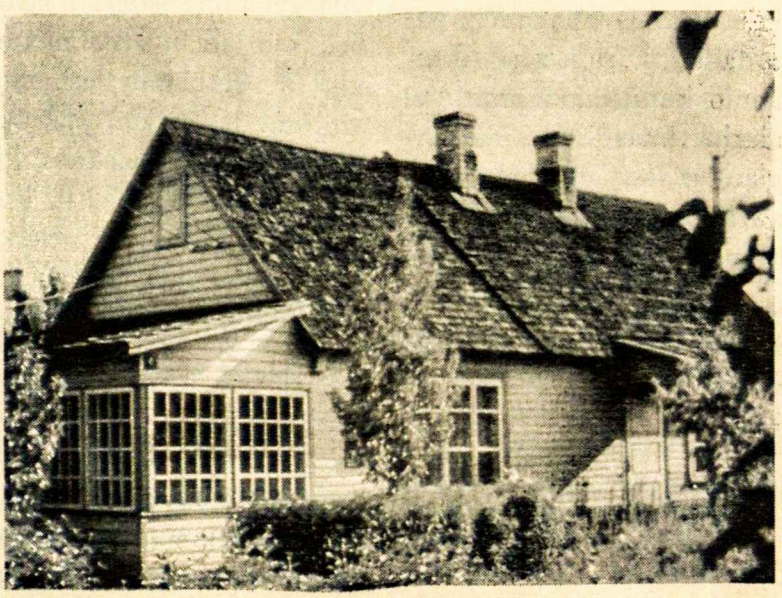

GAIRĖS MŪSŲ ATSINAUJINIMUI

Birželio mėnesį pradėjome spausdinti dr. A. Damušio mintis studentams apie atsinaujinimą — įvadines pastabas bei pokalbį su studentais apie lietuvybę. Šiame numeryje liečiama šeimyniškumo dvasia. —Red.

"Mūsų atsinaujinime svarbu ugdyti bendradarbiavimo dvasią... stiprinti ryšius natūralioje šeimoje, organizacinėje šeimoje kurti junginius, kuriuose būtų sąlygų glaudesniems ryšiams tarp įvairių kartų narių."

Šeima, kaip tautos tradicijų, kultūros perdavimo židinys, kaip krikščioniškojo auklėjimo židinys, yra tikra šventovė. Mūsų tremties gyvenime šalia natūralios šeimos svarbų vaidmenį turi organizacinė šeima, tautinė šeima.

Progresas vyksta tada, kai vertybės yra perduodamos iš kartos į kartą. Kiekviena aktyvi kūrybinga karta įdeda savo dalį į kultūros lobyną. Kultūros tęstinumas ir yra toji jungtis, kuri kartas vienija. Tad kaip jaunystė bebūtų idealizuojama, ji neturi segreguotis vienaamžių grupėje. Ji turi kuo plačiau kooperuoti. Jai nėra prasmės gyventi iliuzija, kad ji pradėsianti kažką naują, niekad neegzistavusį. Teisingiau ji yra dalininkė amžiais trunkančių pastangų prisidėti savo dalimi, kūriniais prie tautos progreso, medžiaginio, kultūrinio ir dvasinio. Visų kartų bendradarbiavimas tautos pažangai yra pats vertingiausias — jis padeda pasinaudoti praeities patirtimi, tęsti vertingus pradėtus darbus, iškelti naujas realizuotinas idėjas.

O tuo tarpu mus supanti aplinka, naudodama visokiausias komunikacijos priemones, ne tiktai kad stengtųsį skatinti kartas kooperuoti, bet, priešingai, yra labiau susirūpinusi iššaukti konfliktą tarp kartų, tarp tėvų ir vaikų.

Bent tie, kurie myli idealą, juo gyvena ir jam dirba, turi ugdyti savitarpį pasitikėjimą. Mūsų atsinaujinime yra svarbu ne konfliktus kurti, bet ugdyti bendradarbiavimo dvasią. Tuo žvilgiu verta griebtis bent kelių konkrečių žygių: pirmoje eilėje stiprinti ryšius natūralioje šeimoje, organizacinėje šeimoje kurti junginius, kuriuose būtų sąlygų glaudesniems ryšiams tarp įvairių kartų narių. Tuo atžvilgiu pagirtinai veikia "Šatrija", jungianti literatus, menininkus, "Giedra", jungianti ateitininkes, jauni medikai turėtų burtis "Gajoje", inžinieriai, chemikai, fizikai, biologai, matematikai "Grandyje". Būtų gera, kad susidarytų vienetas spaudos darbuotojų ar socialų vardu.

Čia reikalinga atkreipti jūsų dėmesį, kad ateitininkai, kaip organizacija, yra puolami okupuotoje Lietuvoje. Kažkokiu supuolimu panašų puolimą yra bandoma išvystyti ir čia laisvajame pasaulyje. Tuo reikalu leidžiamos knygelės, rašomi straipsniai su prasimanymais, menkais argumentais, priekabiais. Tikrai ateitininkija nebuvo visada ir visiems patogi. Bet ji yra savaiminga, savo idėjomis būdinga, patriotinė, vertingais darbais pasireiškusi ir savo tikėjimą lietuvių tauta ir Lietuva yra paliūdijusi kraujo aukomis. Suprantame okupanto neprielankumą, nes jis jaučia ateitininkijos vertę ir reikšmę tremtyje ir laisvės kovoje. Bet kaip suprasti tuos, kurie čia, tremtyje, savo užsipuolimais stengiasi atitraukti dėmesį nuo mūsų žūtbūtinės laisvės kovos ir įvelti mus į savitarpinę kovą.

Mūsų žymūs vadovavusieji bei vadovaujantieji asmenys, kaip prof. St. Šalkauskis, dr. Ant. Maceina, dabartinis Federacijos vadas dr. P. Kisielius, yra nepagrįstai puldinėjami. Be abejo mes tai skaudžiai pergyvename. Kaip pozityviai galėtume išreikšti savo reakciją? Geriausia bus, kad labiau susidomėtume mums taip brangių ir gerbiamų asmenų mintimis, pasisavintume jas ir kuo plačiau skleistume jaunuomenės tarpe. O už tuos, kurie mus puola, raskime progos pasimelsti, kad jie pastebėtų mūsų gerus darbus ir neieškotų krislo savo artimo akyje. Savo tėvynei laisvės siekdami, mes nesiduosime veliami į tarpusavę kovą.

Didelis, svarbus ir tremties aplinkybėse nelengvas uždavinys kurti lietuvišką šeimą. Bet stenkitės, kiek galima. Mūsų tiek mažai. Kad šioje srityje daugiau laimėtume, geriausias į tai kelias yra gero charakterio ugdymas. Tam jau turime gerus pagrindus, ir kartais mums tiek

nedaug reikia. Išvengdami kartais perilgai trunkančio nesubrendimo, kontroliuodami savo kalbą, elgesį ir apsisaugodami nuo įvairių niekinių praktikų, tikrai atsidurtumėt tokioje aukštumoje, kad, iškildami iš šio gyvenimo pilkumos, labiau viens kitą atitiktumėt ir pamiltumėt.

Adolfas Damušis

"Šeima yra svarbi, nes, kartu suėję, mes galėsime daugiau nuveikti. Mes vienas kitą stiprinsime..."

Perskaičius dr. Damušio įdėjas - sugestijas apie "šeimyniškumą", kilo šios kelios mintys. Kas yra šeima? Šeima yra struktūrinis vienetas, kuris apima ne tik natūralią, bet ir organizacinę, tautinę ir pasaulinę šeimą. Grupė žmonių, būtent du, dvidešimt ar daugiau, turėdami šiam tikrą tikslą gyvenimui, sudaro šį vienetą. Ateitininkai turi savo šūkį "Visa atnaujinti Kristuje". Jie visi stengiasi šį šūkį įgyvendinti. Nesakau, kad lengva, bet mūsų visų įdėtas darbas ir jėgos padės mūsų atsinaujinimui.

Yra taip pat svarbu, kad nebūtų šeimų ardymo, kad nauji nariai būtų priimti ir kad egzistuotų stiprūs ryšiai tarp kartų — tarp tėvų ir vaikų. Čia nėra gerų ir blogų žmonių. Negalime sakyti, kad viena karta yra geresnė už kitą. Mes visi tokie patys - kiekvienas turintis kokią nors vertę šiame pasaulyje. Mes visi esame gimę su kokiu nors gabumu ar gabumais ir mes juos turime atrasti.

Kai pagalvoju apie šeimos vertę ir tikslą, kyla du klausimai: Ar šeima yra reikalinga mūsų tremties gyvenime? Kodėl mes turime burtis kartu? Į juos atsakyti nėra taip lengva. Šeima yra svarbi, nes, kartu susiėję, mes galėsime daugiau nuveikti. Mes vienas kitą stiprinsime ir galėsime skleisti savo idėjas ir mintis visiems. Kas yra kuriama vienoje šeimoje, gali būti perduota kitoms šeimoms ar kitoms kartoms. Mūsų visų pastangos nuolat jungsis kartu, ir taip pasaulis galės kultūrėti, tobulėti. Mes turime sekti kitų aktyviai ir kūrybingai atliktą darbą ir tęsti jį toliau. Konfliktai, nesantaikos tiktai kliudo kultūrai plisti ir tęstis. Bendradarbiavimas turi būti ne tiktai medžiaginis, bet kultūrinis ir dvasinis. Ateitininkų organizacija yra geras pavyzdys. Jubiliejinė stovykla parodys, kad visi gali kartu ką nors paruošti, būtent, moksleiviai, studentai ir sendraugiai. Bendradarbiavimas yra reikalingas, bet nemažiau ir savimi pasitikėjimas. Gerai yra ką nors kurti, bet pirmiau turime pažinti realu gyvenimą, o ne iliuziją. Mums reikia mokytis iš kitų padarytų klaidų ir pasinaudoti jų patarimais ir patirtimi.

Kiekvieną šį minėtą punktą aš galėčiau pritaikinti natūraliai šeimai, organizacijai, tautiniams reikalams. Pagalvojus apie natūralią šeimą kyla šie klausimai. "Kodėl tiek daug skyrybų? Ar svarbu yra kurti lietuvišką šeimą?" Šie klausimai galėtų būti atsakyti su pradžioj minėtom idėjom. Dėl skyrybų sakyčiau, kad nėra stiprių ryšių tarp narių, kad didelis yra bendradarbiavimo ir susižinojimo trūkumas, jausmų ir idėjų nepakankamumas, narių gyvenimas iliuzijomis ir t.t. Ne visos šios priežastys turi egzistuoti šeimoj, kuri skiriasi. Į lietuviškos šeimos klausimą dr. Damušis yra aiškiai atsakęs: "Didelis, svarbus ir tremties aplinkybėse nelengvas uždavinys kurti lietuvišką šeimą. Bet stenkitės, kiek galima. Mūsų tiek mažai. Kad šioje srityje daugiau laimėtume, geriausias į tai kelias yra gero charakterio ugdymas. Tam jau turime gerus pagrindus, ir kartais mums tiek nedaug reikia."

Taip pat Gabija Juozapavičiūtė savo temoje "Mišrios vedybos - tautinės sąmonės stoka" rašė, kad mišrios vedybos lietuvių bendruomenę silpnina. Ne dažnai pasirodo mišrių šeimų bendruomenei priklausančių, ir dar rečiau joje aktyviai dalyvaujančių. Tai kurti lietuvišką šeimą yra rimtas uždavinys, ir mes visi galime nukentėti, paneigdami lietuviškų šeimų kūrimosi reikalą.

Užbaigsiu šį trumpą rašinį su dr. Damušio mintimi apie šeimą: "Šeima, kaip tautos tradicijų kultūros perdavimo židinys, kaip krikščioniškojo auklėjimo židinys yra tikra šventovė."

Vida Kudžmaitė

Vida Kudžmaitė priklauso Montrealio studentų ateitininkų draugovei (buvo sekretorė 1973-1974) ir Lietuvių Studentų Sąjungos skyriui (tebėra korespondentė); jau antrus metus studijuoja biologiją McGill universitete ir dirba organizaciniam komitete, kuris ruošia Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos šįmetinį suvažiavimą Montrealyje.

sukaktuvės

Prieš šimtą metų, spalio 22 dieną, gimė **Vyskupas Kazimieras Paltarokas.** Nuo to, kai jis buvo konsekruotas vyskupu 1926 metais, ganytojo, kovotojo ir globėjo susilaukė ne tik Panevėžio vyskupiją, bet ir visa Lietuva. Nuo pat pradžios jis globojo katalikiško jaunimo organizacijas (Katalikų Veiklos Centrą, pavasarininkus, angelaičius ir ateitininkus), o 1930 metais, švietimo ministerijai uždarius ateitininkus ir neleidžiant jiems susirinkt mokyklose, vysk. Paltarokas įsakė savo kunigams ateitininkų susirinkimams atidaryti klebonijas, zakristijas, ir net, reikalui esant, bažnyčias. Dėl ateitininkiško veikimo iš mokyklos pašalintus mokinius jis globodavo, kad jie galėtų toliau mokytis kitose mokyklose. Todėl jo vyskupijoje net ir po uždarymo ateitininkai žymiai paaugo ir dvasiškai sustiprėjo. Nors mirė jis 1958 metais, sulaukęs 83 metų amžiaus, savo bute Vilniuje, vysk. Paltaroką galima laikyti Lietuvos kankiniu. Pirmosios bolševikų okupacijos metu jis buvo tris kartus NKVD tardytas, o visas kurijos nejudomas turtas buvo konfiskuotas. Nežiūrėdamas suvaržymų, vyskupas rašė protestus prieš neteisėtą atiminėjimą iš žmonių jų nuosavybės ir nekaltų pasauliečių bei kunigų kalinimą. Bolševikams užeinant antrą kartą, jis tvirtai nusistatė savo vyskupijos nepalikti. Tuomet valdžia pareikalavo, kad jis atsikeltų į Vilnių. Ne kartą išdrįsdamas pasakyti tiesos žodį valdantiesiems, vysk. Paltarokas tapo visos pavergtos Lietuvos dvasiniu vadu, ir kurį laiką liko vienintelis vyskupas Lietuvoje.

Spalio 21 d., 1862 metais, gimė **Jonas Mačiulis-Maironis,** mūsų tautos atgimimo dainius. Paviršutiniškai žiūrint, susidarytų vaizdas, kad Maironis labai karšto būdo poetas, bet jo poezijos pobūdį Juozas Brazaitis aiškino šitaip: Maironis "jaučia kontrastą tarp širdies polėkių ir proto diktuojamo kelio. Bet tarp jų nėra dramatinės įtampos, nes Maironis yra proto ir valios žmogus". Maironio poezijoje yra "daug patoso ir retorikos. Tai yra paaiškinęs pats Maironis: esą jo laikais veikėjus ištikdavusi didelė neviltis, bet jiems patiems tekdavę valios pastangomis įtikinti save, įsikalbėti, kad neprarastų optimizmo ir tikėjimo... Patriotinės kovos poezijoje autorius turėjo prisiversti pasakyti daugiau, nei pats jautė. Tai yra sąmoninga egzaltacija. Herojinė nuotaika patriotinėje poezijoje yra didelio talento sąmoningas padaras, eleginėje poezijoje to talento poezijoje natūralus išsiliejimas". Dėl to atrodo nebekeista, kad, pasak kun. Ylos, Maironis "buvo mažakalbis iš prigimties, o poezijoje gražbylys. Iš pažiūros nedrąsus, o rašė kurstomąją poeziją draudžiamuoju spaudos metu".

Balys Vitkus, ateitininkas nuo 1912 m., diplomuotas agronomas, buv. Žemės Ūkio Akademijos Dotnuvoje rektorius 1941-1944, neseniai "Ateities" žurnalui paaukojęs 500 dolerių. Tai ne pirmoji jo auka. Nors jo dabartinės pajamos nėra didelės, laiks nuo laiko jis "Ateitį" apdovanoja. Jis skelbiamas "Ateities" spalio numerio mecenatu. Lygiai prieš 41 metus "Ateities" spalio numeryje 1934 m. rašoma: Amerikos lietuvių katalikų studentų "organizacijos seimas įvyko liepos 2-3 dienomis Marianapolio kolegijoje... Svečių tarpe buvo ir Lietuvos Ateitininkų atstovas prof. B. Vitkus, kuris pasirašė Ateitininkų vardu draugiškumo aktą su Amerikos lietuvių studentų organizacija."

Mūsų literatūros "Šekspyras", **Vincas Krėvė-Mickevičius,** gimė 1882 m. spalio 7 d. Mūsų jaunieji, tur būt, mažiau žino apie jo politinę veiklą. Ši Vinco Krėvės veikla ypač pasireiškė pirmaisiais nepriklausomybės metais. 1922 m., išrinktas Lietuvos Šaulių sąjungos pirmininku, Krėvė aktyviai dalyvavo Klaipėdos sukilimo organizavime. Nors Krėvė turėjo nemažą diplomatinį talentą, ir dėl to nekartą buvo siunčiamas Lietuvos vardu kalbėtis su kitų tautų vyriausybėmis, jis buvo principingas, ištikimas sau pačiam: du kartus jis buvo išrinktas Šaulių sąjungos centro valdybos pirmininku ir du kartus atsistatydino, nes valdžios politinė linija ir Šaulių sąjungos politinė laikysena nesutapo su jo paties įsitikinimais. Per pirmą Lietuvos okupaciją subyrėjus esamajai valdžiai, Krėvė priėmė premjero pareigas ir tose pareigose darė viską, ką galėjo, Lietuvos nepriklausomybę išgelbėti. Pats nuvykęs į Maskvą aiškintis dėl Lietuvos padėties ir sužinojęs, kad Lietuvos inkorporavimas į SSSR jau nutartas, grįžęs Lietuvon, dar bandė neprileisti liaudies seimui šio sprendimo. Tačiau, kai šis sprendimas buvo priimtas ministrų kabineto posėdyje, Krėvė įteikė atsistatydinimo pareiškimą. Ilgainiui Krėvei teko bėgti iš Lietuvos ir apsigyventi Amerikoje. Jis mirė 1954 m. liepos 7 d. Pennsylvanijoj.

Aldona Zailskaitė

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

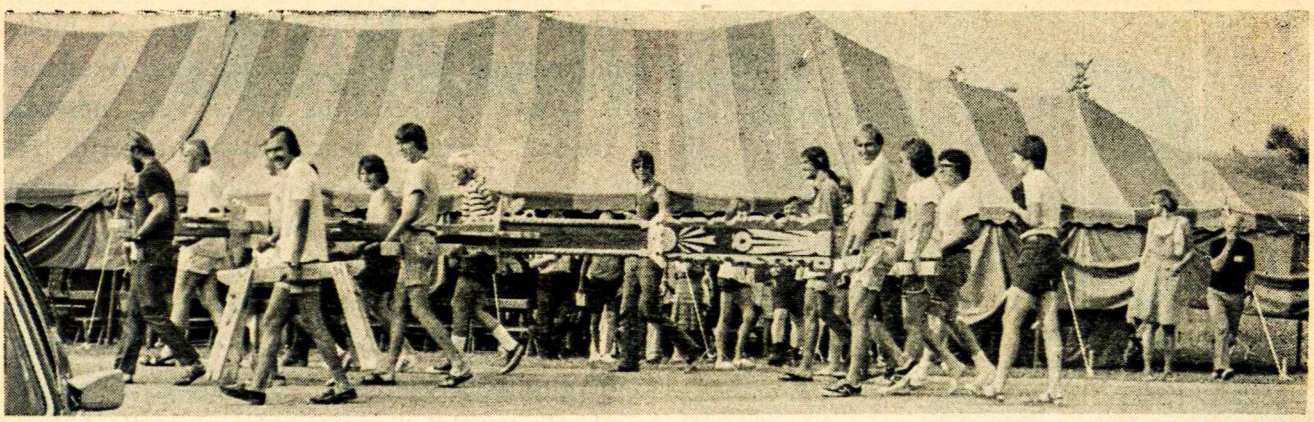

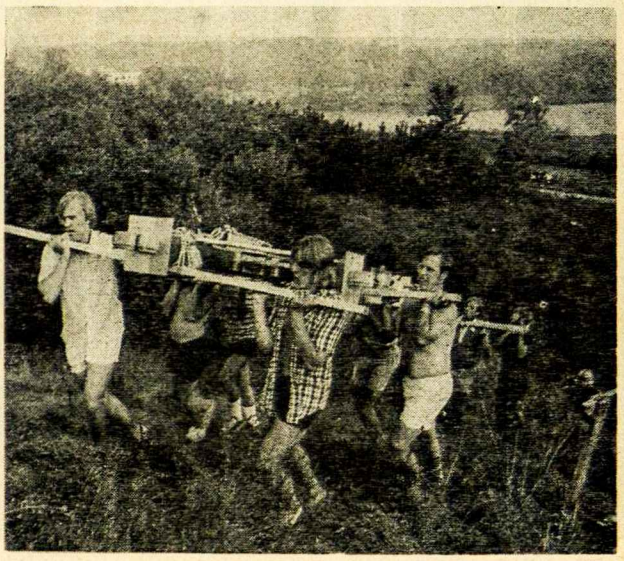

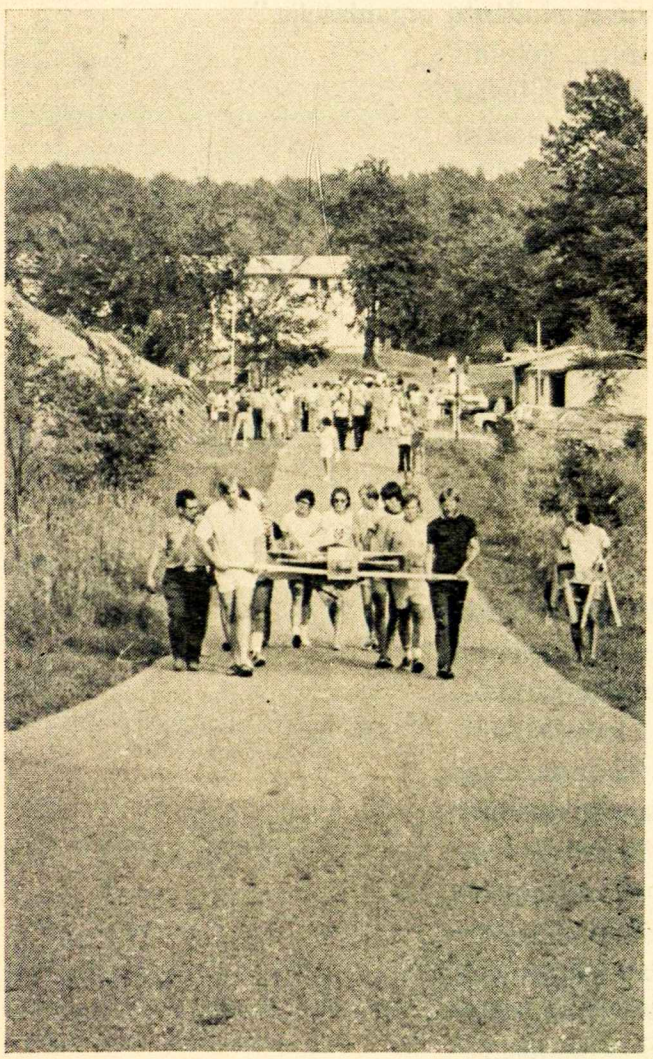

VAIZDAI IŠ ATEITININKŲ JUBILIEJINĖS STOVYKLOS: 1. Kryžius studentų nešamas pro didžiąją palapinę. 2. Pakeliui į kalną. 3. Į viršų (V. Kazlauskas, S. Mikaliukas). 4. Kryžius kyla (dr. K. Pemkus, A. Dambriūnas, dr. Ant. Razma).

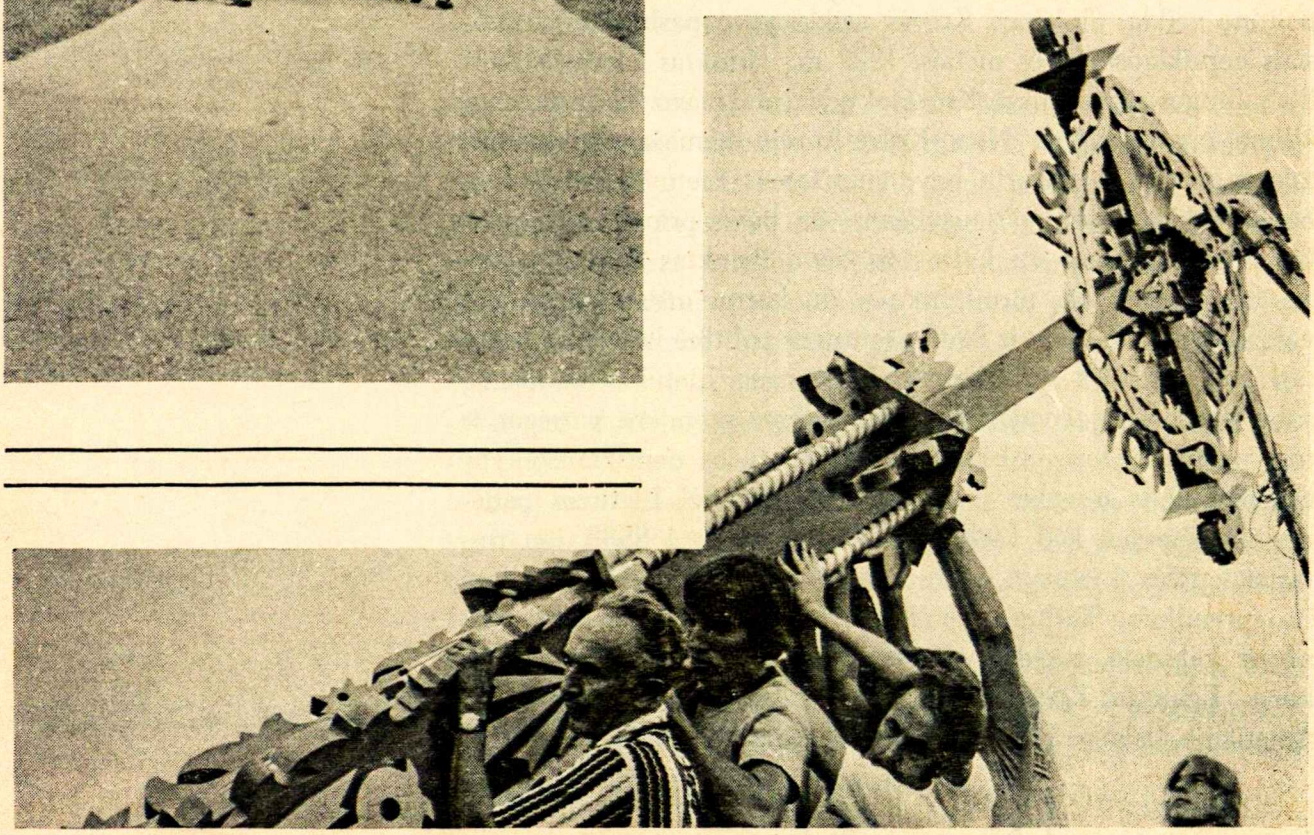

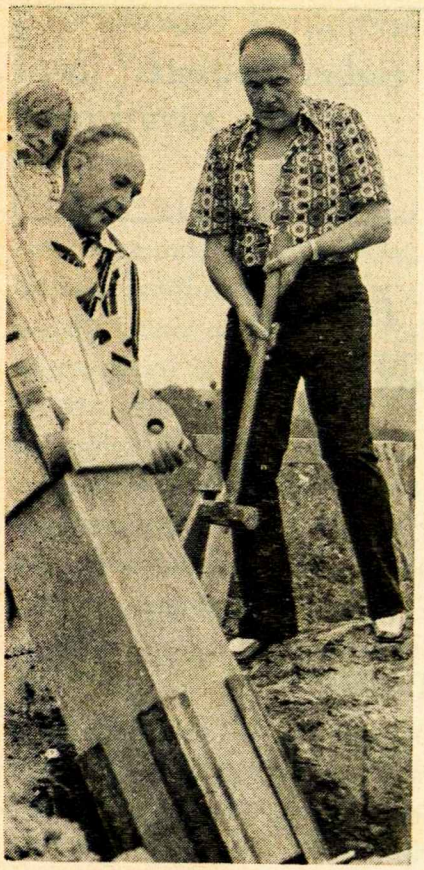

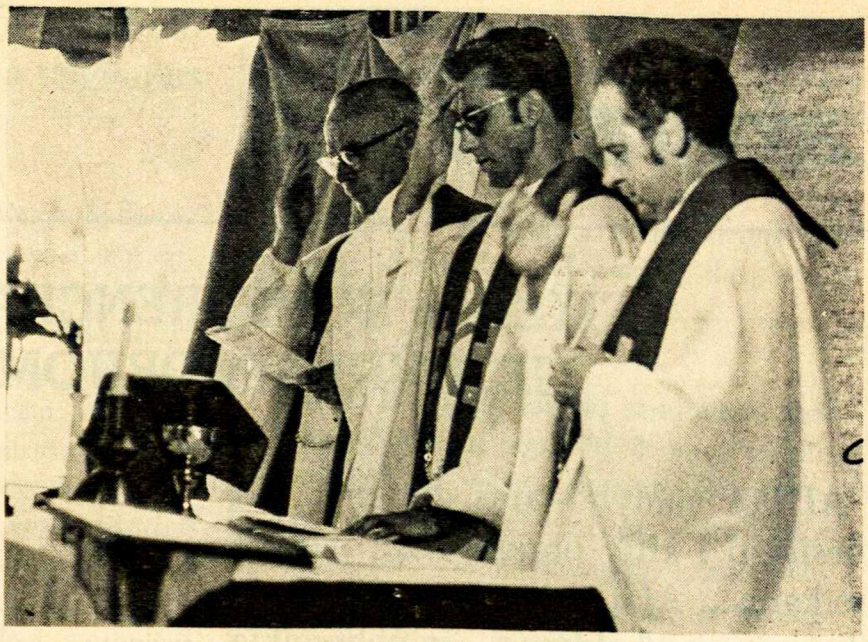

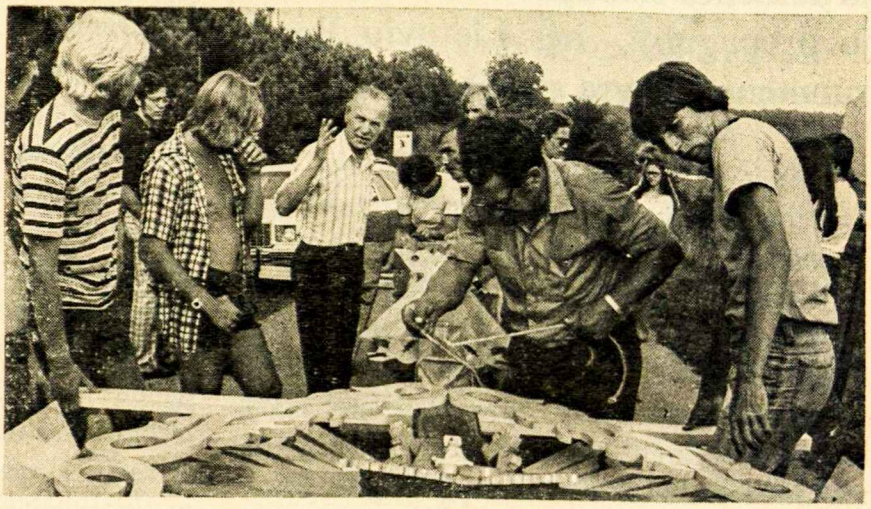

1. Kryžius leidžiamas duobėn (dr. K. Pemkus, dr. P. Kisielius). 2. Šv. Mišias atnašauja kun. P. Patlaba, prel. A. Bačkis ir kun. K. Pugevičius. 3. Duobė kryžiui gilėja. 4. Prieš kryžių pakeliant (R. Kuliava, kun. St. Yla, S. Garliauskas). 5. Kryžiaus šventinimo iškilmės: vysk. V. Brizgys; prie jo dr. K. Bobelis, dr. P. Kisielius, kun. St Yla; maldą skaito kun.dr. K. Trimakas).

atvirai

VEIKSNIŲ KONFERENCIJA, ALTA, LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

"ALTos valdybos nusistatymas yra nesikišti į kitų organizacijų vidaus reikalus... ALTa nepropaguoja Bendruomenės skaldymo... ir nebereikia jo propaguoti, nes Lietuvių Bendruomenė jau yra suskilusi."

"Ateities" birželio mėnesio numeryje įdėta Sauliaus Kuprio nuomonė apie veiksnių konferenciją, vykusią šį pavasarį Chicagoje. Ji įdėta "Atvirai" skyriuje. Saulius Kuprys atvirai pasisako, bet gal perdaug atvirai, nes jau prarasdamas objektyvumą, aiškiai parodydamas simpatijas vienai pusei, visas negeroves matydamas tik antroje. Nebemato jis nė to, kad antros pusės atstovai konferencijoje elgėsi taktiškai, kai tuo tarpu savieji ne vienu atveju elgesio su žmonėmis taktą buvo praradę.

Kad "Ateities" skaitytojams nesusidarytų iškreiptas vaizdas apie minimą konferenciją ir Lietuvių Bendruomenės bei ALTos santykius, paduodu čia ir kitą nuomonę.

ALTos valdybos nusistatymas yra nesikišti į kitų organizacijų vidaus reikalus. Iš to nusistatymo išeidama, negali ji palaikyti nė vienos pusės, jei organizacijoje vyksta ginčai ar net skilimas. Kaip nepalaikė vienos pusės Anglijoje gyvenusių lietuvių klubo, kai buvo jis suskilęs, kaip nepalaiko vieno iš dviejų Susivienijimų, kurie irgi dėl skilimo yra atsiradę, taip negali palaikyti nė katros Bendruomenės, kai ji dabar yra suskilusi.

Jei Saulius Kuprys teigia, kad Lietuvių Bendruomenė nėra suskilusi, matosi, kad jis teskaito "Draugą". Jei paskaitytų ir "Naujienas", sužinotų, kad jau turime dvi Lietuvių Bendruomenes. O galėtų laikraščiais netikėti, galėtų nueiti į abiejų Bendruomenių susirinkimus Chicagoje ir pats pamatyti, kur daugiau dalyvių būna. Pamatytų, kad reorganizuotosios Bendruomenės jau nebegalima vadinti disidentų grupe. "Naujienas" paskaitęs, jis dar sužinotų, kad skilimas yra jau pasiekęs ir Bendruomenės Tarybą.

ALTa nepropaguoja Bendruomenės skaldymo, kaip Saulius Kuprys teigia, ir nebereikia jo propaguoti, nes Lietuvių Bendruomenė jau yra suskilusi. Pripažinti tą skilimą ir skaitytis su juo yra ALTos pareiga, išplaukianti iš reikalo nesikišti į kitos organizacijos vidaus reikalus. ALTa negali dalyvauti konferencijoje, kur tik viena Bendruomenė tėra atstovaujama, nes tai būtų pripažinimas tik vienos pusės. ALTos pirmininkas teisingai elgėsi, reikalaudamas, kad veiksnių konferencijoje abi Bendruomenės būtų atstovaujamos.

ALTa, kaip institucija, neturi "savosios" Bendruomenės, kaip kad neturi ir savojo Susivienijimo. Ji yra nutarusi nesikišti į kitų organizacijų vidinius ginčus ir skilimus, bet kartu ir labai norėtų, kad visa lietuvių visuomenė būtų vieninga, nesiskaldytų. Jei paskiri ALTos nariai parodo kartais simpatijų vienai ar kitai pusei, jų tos simpatijos neatstovauja ALT'os nusistatymo.

Aleksandras Pakalniškis

Aleksandras Pakalniškis — protokolų sekretorius ir Lietuvos vyčių atstovas ALTos centro valdyboj, autorius "Mes grįžtame" dienoraščio ir etnografinių straipsnių "Aiduose". Ateitininkas dar Lietuvoj.

"... ruošimas savo narių socialinei, politinei ir apskritai visuomeninei akcijai yra vienas gyviausių "Ateities" uždavinių... Šioj nelemtoj ne-

paprastosios konferencijos griovimo byloj "Ateities" balsas yra teigiamas ir pozityvus..."

Ateitininkų ideologas prof. Stasys Šalkauskis yra nurodęs, kad "ruošimas savo narių socialinei, politinei ir apskritai visuomeninei akcijai yra vienas gyviausių "Ateities" uždavinių" (Ateitininkų ideologija, 73). Deja, šiuo metu tai yra taip pat vienas iš labiausiai ateitininkų apleistų uždavinių: savo susirinkimuose, suvažiavimuose, stovyklose ir kt. jie daugiausia vis svarsto organizacinius, ideologinius, teologinius, filosofinius, tik ne visuomeninius klausimus, lyg jų nebūtų ir jie neturėtų rūpėti. Todėl su pasitenkinimu reikia sutikti dabartinio Redaktoriaus posūkį, kai jis "Ateity" pradeda pasisakyti lietuviškos mūsų veiklos bendrinėmis aktualijomis. Didžiai taip pat malonu, kad jo pasisakymai remiasi principiniu ateitininkų nusistatymu. Ateitininkai yra pasirinkę demokratijos kelią ir juo ne tik ėjo, bet ir teoriškai savo raštais bei studijomis pagrindė. Taip pat skaudžiai apmokėjo savo padarytas klaidas, lengvapėdiškus nukrypimus ir neapsižiūrėjimus. Labai svarbu, kad šiandien ir ateity "nebūtų metamas kelias dėl takelio".

Mane skatina pasisakyti ypačiai du "Ateity" rasti pasisakymai. Tai paties redaktoriaus "Kas iššaukia krizę krizėj" 1975 m. 5 nr. ir Sauliaus Kuprio "Kada tautai grėsmė, nelaikas užsiiminėti vaikiškais žaidimais" 6 nr. Abu pasisakymai liečia mūsų veiksnių 1975 balandžio 12-13 nepaprastąją konferenciją ir dabar su dideliu triukšmu steigiamos "reorganizuotos bendruomenės" bei Altos pastangas ją griauti. Tarp abiejų pusių veikėjų buvo ir ateitininkų. Vieni gynė teisinę tvarką ir pagal ją organizuojamą konferenciją. Dėl jos dalyvių iš anksto susitarta, ir Vlikas į ją kvietė Diplomatinės tarnybos, Pasaulio Liet. B-nės, JAV Liet. B-nės, Kanados Liet. B-nės, Altos ir Lietuvos Laisvės Komiteto atstovus. Taip pat buvo susitarta, kad konferencija bus uždara: nei svečiai, nei stebėtojai, nei spaudos atstovai nebūsią kviečiami. Konferencijai buvo skiriamas labai specifinis, bet didžiai svarbus uždavinys — ryšium su Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija "aptarti susidariusią padėtį, sutarti ypatinguosius uždavinius, priemones ir organizaciją šiems uždaviniams vykdyti". Bet kitos pusės ateitininkai, deja, į visa tai labai lengvai ir neatsakingai pamojo ranka: teprasmenga tokia konferencija, jei mes negalim visų pirma savo "reorganizacinių tikslų" siekti. Tad jie braute įsibrovė į konferencijos posėdžių salę ir reikalavo iš pradžių dalyvių, vėliau stebėtojų teisių. Tokių "teisių" suteikimas, nekilo abejonių, būtų reiškęs visuomeninės anarchijos toleravimą bei pripažinimą: šiandien jų reikalauja vieni sauvaliautojai, rytoj reikalaus kiti, ir nebebus galo. Reikalautojams buvo pasiūlytas vienintelis galimas, bet išmintingas kompromisas: jeigu tie asmenys taip jau nori dalyvauti konferencijoje ir jie Altai tokie reikalingi, tegu Alta juos priima į savo delegacijos sudėtį, padidinant jos atstovų skaičių nuo trijų iki penkių. Deja, kaip pastebi S. Kuprys, "ir toks nuolaidus pasiūlymas nebuvo priimtinas Altos atstovams".

Visi 20 diskusijų dalyvių sendraugių stovykloj Dainavoj liepos 31 d. buvo už tai, kad "Ateičiai" reikėjo reaguoti į išeivių lietuvių veiksnių konferencijos, susirinkusios spręsti JAV galimą Pabaltijo kraštų okupacijos pripažinimą, trukdymą ir panaudojimą kitiems reikalams. Visi (vienam susilaikant ir kitam nesutinkant) pasisakė ir už būdą, kaip buvo reaguota "Antai..." komentaruose gegužės nr. 131 psl.

Konferencija po penkių valandų bergždžių diskusijų buvo suskaldyta. Prie to prisidėjo ir ateitininkai, įpareigoti žiūrėti bendrojo labo: "Juk aišku, kad negali būti tikru visuomenininku tas, kas nenuvokia, kad visuomeninis gyvenimas savo visuma yra pagrįstas solidariais interesais, ir kas neturi supratimo, kad visuomenės tvarka ir įvairūs, kartais priešingi, interesai privalo būti atremti į teisės pagrindą" (Ateitininkų ideologija, 101). Jie už savo nugaros turėjo ir neateitininkų.

Šioj nelemtoj nepaprastosios konferencijos griovimo ir mūsų visuomenės skaldymo byloj

(Nukelta į 246 psl.)

atžalos

Kaip žvelgti į gamtą

Šių metų "Ateities" birželio numeryje atspausdinome devynių moksleivių stovykloj parašytus užrašus "Ką gamta byloja". Jonas Dievažys atsiliepė, o po jo — du moksleiviai, Vita Polikaitytė iš Los Angeles ir Audrius Alšėnas iš Brecksville, ir du sendraugiai, Aleksandras Radžius iš Baltimorės ir Kunigunda Keblinskienė iš Detroito.

"Visi tik lyriškai į gamtą žvelgia! Atrodo, nei vienas nėra susidūręs su žmonių piktybe..."

Tie devyni pasisakymai "Atžalose" mane jaudina. Pirmą sykį, kai rašinius perskaičiau, tai džiaugiaus tyra jaunatvės vizija. Bet giliau pagalvojus, mane baimė nustelbė.

Visi prabilusieji vienodai pasaulį mato! Visi tik lyriškai į gamtą žvelgia! Visi mato Dievą tik dangaus mėlynėje, kuri jau de facto nebemėlyna! Tas vienodumas žvilgsnių mane sukrėtė.

Atrodo, nei vienas nėra susidūręs su žmonių piktybe, sekso audra, visuotine tarša, pasaulio badu, byrančiais šeimos ryšiais, rasių plėšra, narkotikų trauka, beveik visuotiniu melu ir išsisukinėjimu. Lyg nei vienas nejautęs gėrio svaiginančio gaiviškumo. Visi atspindi šiltadaržio viziją.

Jei neįstengs aštrių problemų įtraukti į tą ramybės valandėlę, tai gyvenimas taps suskaldytas. Tada dangus bus ieškomas dangaus skliautuose. Dievo karalystė čia. Kristaus malonė jau veikia čia. Ji gydo suskaldytus momentus jau dabar.

Juk kiekvienas jaunuolis, jaunuolė yra nepakartojamas, vienkartinis įvykis. Kiekvienas skirtingai mato, jaučia, galvoja, svajoja. Kiekvienas įžvelgia Kūrėją ir Jo veiklą savotišku būdu.

Jonas Dievažys

"Ateities" balsas yra teigiamas ir pozityvus, todėl visaip remtinas. Kas šie griovėjai ir skaldytojai bebūtume — iš dangaus ar žemės, katalikai ar tautininkai, krikščionys demokratai ar frontininkai, visiems mums tinka šie red. Kęstučio Trimako žodžiai: "Išorinės krizės metu neleistina kelti vidinės mus silpninančios krizės. Kas siekia atstovauti visuomenei, pirma telaimi jos pasitikėjimą, bet teneprievartauja vyriausiųjų veiksnių konferencijos, susirinkusios orientuoti visuomenę tėvynės reikalų pavojaus metu". O S. Kuprys, pačios nepaprastosios konferencijos dalyvis, į gyvenimą ateinančios jaunosios mūsų kartos atstovas, savo žvilgsnį kreipia į lietuvių visumenę: girdi, ji pamatė, "kokia yra tikroji mūsų veiksnių padėtis, ir gal dabar darys reikiamas išvadas ir pakeitimus tinkama linkme". Taip turėtų iš tikrųjų būti: "Lietuvių visuomenė turėtų jaustis atsakinga ir už veiksnių veiklą, ir ypač už tas organizacijas, kurios veikia jos vardu". O veikia jos vardu ir tie, kurie į paviršių išplaukia jai nežinomais būdais ir keliais. Todėl reikia sutikti su S. Kuprio teigimu, kad "šiuo metu lietuviškos visuomenės nuotaikos ir pageidavimai tiksliausiai atsispindi per Lietuvių Bendruomenės demokratinę santvarką. Tai suprantama daugumai lietuvių. Būtų gera, kad tai suprastų ir bendrinių organizacijų vadai".

Pritariam: būtų gera! Bėda ta, kad taip nėra.

Stasys Barzdukas

Stasys Barzdukas — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės garbės pirmininkas ir "Pasaulio Lietuvio" redaktorius, "Lietuvių kalbos vadovo" (su kitais, "Lietuvis savo tautoje, valstybėje, bendruomenėje" ir daugelio straipsnių autorius, buv. Sendraugių Sąjungos pirmininkas.

"Jis mano, kad reikėtų įtraukti pasaulio problemas į tą ramybės valandėlę gamtoj. O aš manau, kad reikėtų visai apie jas negalvoti tuo laiku."

Aš manau, kad geriausiai galima aprašyti gamtą, naudojant lyriškus žodžius. Net didžiausi poetai ir rašytojai naudoja lyriką aprašyti gamtai. Tai kodėl jauni moksleiviai to negali? Man atrodo, kad šitie moksleiviai rašė savo pasisakymus pačioj gamtoj. Tuo metu, kai jie rašė, jie rašė apie tai, ką aplink matė ir girdėjo. Jiems nerūpėjo pasaulio problemos, nei jų pačių. Ir kam apie jas galvoti, jei gali pabūti ramybėj vienu metu?

Jei aš pati sėdėčiau gamtoj, aš taip pat gamtą lyriškai aprašyčiau. Tai nereiškia, kad aš lygiai taip matau pasaulį, kaip kiti moksleiviai, bet kad man taip yra lengviausia išreikšti savo mintis apie gamtą. Kiekvienas žmogus yra individas; jis savaip galvoja ypač viso pasaulio atžvilgiu.

Kaip matot, aš nesutinku su Jonu Dievažiu. Jis mano, kad reikėtų įtraukti pasaulio problemas į tą ramybės valandėlę gamtoj. O aš manau, kad reikėtų visai apie jas negalvoti tuo laiku. Tik kai nebebus gamtos, kai grįši į miestą, į triukšmą, kai jau skaitysi ir klausysies blogų žinių, tada tikrai reikės apie tas problemas pagalvoti.

Kiekvienam žmogui reikia ramybės valandėlės, kad lengviau būtų grįžti į tą pasaulį, kuriame mes dabar gyvename!

Vita Polikaitytė

"Aš esu patenkintas, kad... jaunimas, kuris yra stiprioje miesto įtampoje, atsidūręs gamtoje, gali nuo tos įtampos atsipalaiduoti."

Priešingai Jonui Dievažiui, aš jaučiu sa votišką pasitenkinimą, skaitydamas tas mintis. Skaitydamas aš jaučiu, kad šiandieninis lietuviškasis jaunimas supranta, kas yra gera ir kilnu šiuose oro taršos, neramumų, neaiškios moralės ir t. t. laikuose.

Aš esu patenkintas, kad šių dienų jauni žmonės pripažįsta Dievo darbą, kurį mato aplinkoje. Ir kad jaunimas, kuris yra stiprioje

miesto kasdienybės įtampoje, atsidūręs gamtoje, gali nuo to įtampos atsipalaiduoti.

Visais laikais žmogus, pakliuvęs į gamtą, jautė tam tikrą ramybę ir atsipalaidavimą. Todėl, man aišku, kodėl tie rašiniai tokie lengvučiai, optimistiški. Kaip Dievažys kad pažymi, kad mes kiekvienas esame skirtingas, bet atrodo, kad gamta mus visus sujungia, veikia į mus vienodai.

Aš nesutinku su Dievažiu, kad liūdna, kai žmonės žiūri į pasaulį tik optimistiškai. Aš manau, kad gera, kai jaunimas gali rasti džiaugsmo ir tame pasimetimo pasaulyje.

Audrius Alšėnas

"... tie jaunieji rašytojai savo kūrinėliuose švelniai kelia ir šių laikų problemas. Užtenka, kad seniai pridejuoja..."

Perskaičiusi 1975 metų birželio mėnesio "Ateitį", sustojau prie "Užrašų iš stovyklos" — Ką gamta byloja.

— Atžalose —ateitininkijos atžalėlės savo trumpuose kūrinėliuose išreiškia savo dvasios būseną, atsidūrus gamtoje.

Aš, kuri jau praėjus audringą gyvenimą, kai kuo nusivylus ir vis jaunystėje, grįžtu semtis jėgų, šiai baisiai dabarčiai siaučiant. Visada grįžtu mūsų Dainavon ir džiaugiuosi ir gėriuosi mums Dievo duota, surasta čia Amerikoj šia ramybės sala.

Šiame "Ateities" nr. labai vykusiai "Atžalos" iliustruotos, ir tie vaikai, didžiuliame medyje įsikarstę, mums seniams primena vaikystės metus, kai pasiekdavome aukščiausių kriaušių viršūnes, galingų ąžuolų kepures ir Zanavykijos lygumose dairydavomės po gražias, alksnynais apaugusias, mūsų turtingo krašto apylinkes... Belapėj rudens gamtoj šakotasis puikus medis, manau, jauną skaitytoją žavi savo meniškumu, o spetyniasdešmt dviejų metų senutę grąžina savo paveikslu ir jaunuolių pasisakymų poetiškumu ir rimtų problemų užuominomis į anas "Ateities" dienas, kai viskas žavėjo.

Kaip tie jaunieji "Atžalų" rašytojai taip šviesiai savo kūrinėliuose švelniai kelia ir šių laikų problemas. Užtenka, kad seniai pridejuoja apie visas šių laikų nedorybes, plikai ir per daug įžūliai apie tai rašydami, amžinai pesimistiškai savo aplinkinius ir kitus nuteikdami.

K. Užupytė-Keblinskienė

"Jaunimas ir yra tam, kad skaidriai į gyvenimą žiūrėtų... Iš idealistinių aukštumų lengviau bus žvelgti žemyn..."

Labai būdingi yra devynių jaunuolių pasisakymai š. m. birželio mėn. "Ateities" numeryje, pavadinti "Ką gamta byloja". Juose atsispindi skaidrus jaunuoliškas idealizmas, gilus žvilgsnis į gamtą, jautrus jos poveikio pergyvenimas.

Negaliu sutikti su Jonu Dievažiu, kad jie visi vienodai pasaulį matą. Taip, jie lyriškai į gamtą žvelgia. Dėl to, kad jie jaunuoliai. Bet kiekvieno iš jų skirtingos idėjos. Sakykim, Andriui Budriui gamta praskaidrina žmogaus sielą, Asta Baškauskaitė randa ramybės gamtoje, Andrių Rajecką gamta priveda prie Dievo sampratos, Gintarui Baronui ji liudija Dievą, O Julytei Adamonytei — sukelia gyvenimo džiaugsmą. Išskirtinai norėčiau paminėti Saulių Girnių, kurs rodo net beletristinį žybtelėjimą.

Jonas Dievažys susirūpinęs, kad nė vienas nesąs susidūręs su didžiosiom šių laikų problemom. Man taip neatrodo. Štai Linas Palubinskas savo eilėrašty rodo susirūpinimą taikos stoka pasauly, "sumaišytu" žmogaus gyvenimu, o pas Danutę Norvilaitę praskamba ir ekologinė gaida.

Žinoma, jie nesprendžia problemų taip, kaip mes, suaugę ir jau senstelėję. Mes aštriau į jas reaguojam, nes ir patys ryškiau tas negeroves matome. O jaunimas ir yra tam, kad skaidriai į gyvenimą žiūrėtų, kad būtų idealistiškai nusiteikęs. Iš idealistinių aukštumų lengviau bus žvelgti žemyn ir spręsti problemas, kurias gyvenimas jiems ateity pateiks.

Nemanau, kad tie jaunuoliai nežino pasaulio negerovių. Jie tikriausiai nėra ignorantai. Tik tos negerovės dar nėra palietusios jų pačių. Jie skaidrūs, ir jų mintys skaidrios. Tai ne šiltadaržio vizija. Tai idealistinis jaunimas, kurs ruošiasi blaiviai sutikti pasaulio problemas ir jas spręsti.

Aleksandras Radžius

knygos

KAZIO BORUTOS "BALTARAGIO MALŪNAS"

Kazys Boruta, žinomas lyrikas ir beletristas, gimė 1905 m. sausio 6 d. Marijampolės apskrityje. Per pirmąjį pasaulinį karą mokėsi Maskvoje, bet, karui baigus, jis grįžo į gimtinę ir mokėsi mokytojų seminarijoje. Studijavo Kauno ir Vienos universitetuose. Mirė 1965 m. kovo 6 d. Vilniuje.

Kazys Boruta yra išleidęs apie 8 eilėraščių bei poemų rinkinius, porą apsakymų ir 4 apysakas. Apie literatūros žanrus jis rašo: "Visi literatūros žanrai iš pat jaunystės mane traukė, o ir dabar nenoriu smulkintis, — bandau net dramų, kurių ligi šiolei neparodžiau, ėmiau net pasakas sekti ir galvoju apie nacionalinį epą".

Tautosakinę apysaką, "Baltaragio malūną, arba kas dėjosi anuo metu Paudruvės krašte", Boruta pradėjo rašyti Hitlerio okupacijos metu, o išleido 1945 metais Vilniuje. Naujas leidimas pasirodė 1962 m. su perredagavimu ir neseniai, 1971 m., išėjo net trečias leidimas. "Baltaragio malūnas" buvo 1966 m. inscenizuotas Kauno dramos teatre, išverstas į rusų ir į vokiečių kalbas.

Kas pavasarį, kai siaubia audros su perkūnijom ir žaibais, prisimena Paudruvės kaimo žmonės nuostabius dalykus, kurie sukosi aplinkui seną Baltaragį, jo nuo neatmenamų laikų malūną, jo gražuolę dukrą Jurgą, ir jos išdidų ir jauną sužadėtinį Jurgį Girdvainį. O kartu su malūno sparnais sukasi skaitytojui šitų pagrindinių veikėjų gyvenimai ir tragiški likimai.

Senas malūnininkas Baltrus Baltaragis, gyvendamas tame pačiame malūne, kuriame jo tėvų tėvai gyveno, išbūna beveik iki pat senbernystės be pačios, nors ir Uršulė, kuri gyvena malūne nuo kūdikystės kaip primestinuke, vis stengiasi, ir net per burtus, jį meiliai pririšti. Bet susuka jam protą jauna ir linksma Marcelė, kuri, būdama jo žmona, skraido aplinkui malūną kaip paukštė, pralinksmina jo gyvenimą ir grąžina jam jaunystę. Ir saulė šviečia Baltaragio gyvenime, kol pačioj rūsčioj žiemoj su malūno sparnais apsisuka gyvenimo ratas ir atsiranda malūne lopšys ir karstas. Baltaragis lieka vienas auginti dukrelės Jurgos, kuri su dienom vis gražėja ir "kuri savo skambiu juoku, linksmų akių gundančiais žvilgsniais ne vieną jaunikį buvo išvedusi iš proto..." Štai jos juokas vėl išsklaido su pavasariu vėjais visus nykius debesėlius. Bet Baltaragio širdį užgula rūkas, nes su dukrelės gimimu prasideda jo visos sielvartos ir pilnos rūpesčio dienos. Mat, tik su velnio Pinčiuko pagalba jis gavo Marcelę, o jam visai nesuvokiant, velnias pats išsirinko sau Jurgą: "Jeigu tu man atiduotum tą, ko neturi, bet ką turėsi, kai vesi, tai padėsiu". Tai ir Pinčiukas užstoja kelią pas Jurgą visiem piršliam ir duoda galą tiem, kurie vienaip ar kitaip susideda ir nesusideda su juo. Net ir vienintelis jaunikaitis Girdvainis, kuriam pasiseka važiuoti užsakų su Jurga, galų gale, lyg užkerėtas, sukasi užburtame rate tol, kol viską, net ir gyvybę, praranda. Ir kaip vaiduoklis maišosi Pinčiukas Baltaragio ir Jurgos gyvenime, laukdamas atpildo, bet kurio negauna. Nors jis ir būna priežastimi Baltaragio su dukros tragiško likimo, lieka tik pačiam galingiausiam Perkūnui galų gale nutrenkti velnią amžiams į nežinomybę.

Kiekvienas veikėjas yra įdomus ir būdingas savo charakteriu. Senas Baltaragis, net kai kurių raganium vadinamas, yra lėtas, tylus žmogus, kuris iš didžiausios meilės pasižada velniui ir dėl to kenčia.

"Pats vienas graužėsi ir krimtosi, kol pavirto žmogaus šešėliu, ant kurio galvos vėjas taršė žilus plaukus, tarytum rudenį ant medžių paskutinius pageltusius lapus". Taip su metais visai pražilsta, sulinksta ir tarsi suakmenėja iš sielvarto.

Vos dvidešimt metų Jurga yra pati gražiausia ir smagiausia Paudruvės kaimo mergina. Bet ir jai dėl nelaimingos meilės ir įžeistos širdies pražūsta viskas, kas tik miela ir brangu. Ji pradeda klaidžioti po pakrantėmis, sapnuoti atviromis akimis tol, kol širdis ligi pat padugnių sudrumsta ir ji "pakilus audrai, nuskrenda, kaip žuvėdra per ežerą", kurio dugne užgęsta amžiam.

Uršulė Purvinaitė, senmergė davatka ir vadinta velnio nuotaka, yra apibūdinta per savo burtus ir prakeikimus. Ji yra "tokia supintijusi ir prarūgusi moterėlė, amžinai nepatenkinta ir pikta kaip širšė". Net darydama skaistybės pažadus, ji negali pabėgti nuo piktų kaimo žmonių ir davatkų, kurios ją nekaltą nuskandina kaip raganą.

Jurgis Girdvainis, nors šaunus ir nebailus jaunikaitis, yra neapsakomai mandrus. Jo vie-

ninteli turtai yra jo obuolmušiai žirgai, kuriuos tėvas mirdamas jam paliko ir sakė: "kol eržilai obuoliuoti bus, tol ir jo gyvenimas bus kaip obuolys". Jo vienintelis draugas ir piršlys yra kaimo skerdžius Anupras Vizgirda, kuris, nors viena akimi neprimato ir viena ausimi neprigirdi, yra pats gudriausias ir išmintingiausias veikėjas.

O apie pelkių velnią Pinčiuką niekas neturi gero žodžio. Jis yra tinginys, netikęs, nevykėlis ir vaizduojamas "striukas bukas ponaičiukas, kaip vokietukas, su kepelušiuku ant galvos ir dar su užkišta gaidžio plunksnele". Jam ir netrūksta velniškų fizinių bruožų, pvz., jis turi du ragiukus, vieną skylutę nosyje ir uodegą. Taip pat durnas kaip velnias, bet ir žiauriai kerštingas.

Boruta taip pat sukūrė labai simpatišką veikėją, vardu Jurgutis. Jis yra kalvio Juodvalkio parankinis pusbernis, kuris amžinai "nusišnypščia pro vieną šnipšelę per sieksnį". Jis yra vaizduojamas kvailiu, netikėliu, bet ir kartu mėgiamiausiu veikėju. Pats Boruta rašo apie Jurgutį: "Tai mūsų liaudiškas herojus, kurio širdis pilna gerų norų, tik negali jų įvykdyti. Tai kenčia ir aukojasi ir, save užmiršęs, pasiryžta į žūtbūtinę kovą". Be to, Jurgutis yra labai svarbus veikėjas dėl to, kad jo būtis yra tikrovės atsvara psichologiniams "velniškams" elementams ir bruožams. Kur tik Pinčiukas yra, ten ir Jurgutis. Tik "kaip jie nesusitiko ir vienas kito nepastebėjo, galas juos žino. Tur būt, vienas antro —kaip savo šešėlio".

Be šitų veikėjų, sutinkam ir žiaurų arkliavagį Raupį, durną ir bailų karčemininką Šešelgą, kleboną Bonifacą Bobiną, kurį tik pinigai ir saldus miegas valdo, ir kitus.

"Baltaragio malūne" yra labai daug lietuviškų tautosakos ir pasakų motyvų. Tai vienas kitą apgauna, vienas kitam keršija, ir kiekvienas yra vienokiu ar kitokiu būdu užkerėtas, užburtas. Vieno nuosavybėje yra stebuklinga tabokinė, kitas turi galią arklius užmušti ir atgal juos prikelti iš numirusių, o ir trečias supranta arklių kalbą. Be to, žirgai tampa slibinais, karieta — viesulu, malūnas — baidykle. Audros, žaibai ir perkūnijos neša nelaimes, ir pelėdos su šikšnosparniais vis ūkia. Meilė yra pagrindinis motyvas, kaip ir kiekvienoj pasakoj, bet tik čia ji yra nelaiminga ir neišsipildžiusi. Meilė "nieko nepaisys, nueis savo keliais, viską sulaužys, suvers, išblaškys ir pražudys, nieko nepasigailės, kol iš apvilto ilgesio pasiliks vieni griuvėsiai".

Taip pat "Baltaragio malūnas" yra folkloristiškai įdomus, nes jame aprašyti liaudies burtai, papročiai ir užkeikimo apeigos. Yra vaizduojama piršlybos, raganos išbandymas ir visokie burtai. Pavyzdžiui, norėdama pričiupti Baltargį, Uršulė užsiėmė burtais: ji nuėjo į pirtį, išprakaitavo ir, sušluosčiusi prakaitą į skarelę, jį išgręžė ir supylė į Baltaragio arbatą. Kai tas nepavyko, ji iš pavydo "Išsėmė iš židinio pelenus, kad jaunamartei židinys neliepsnotų ir jos nešildytų, ir išbarstė jais slenkstį, kad jo neperžengtų, o jeigu peržengs — su grabu kad išneštų..."

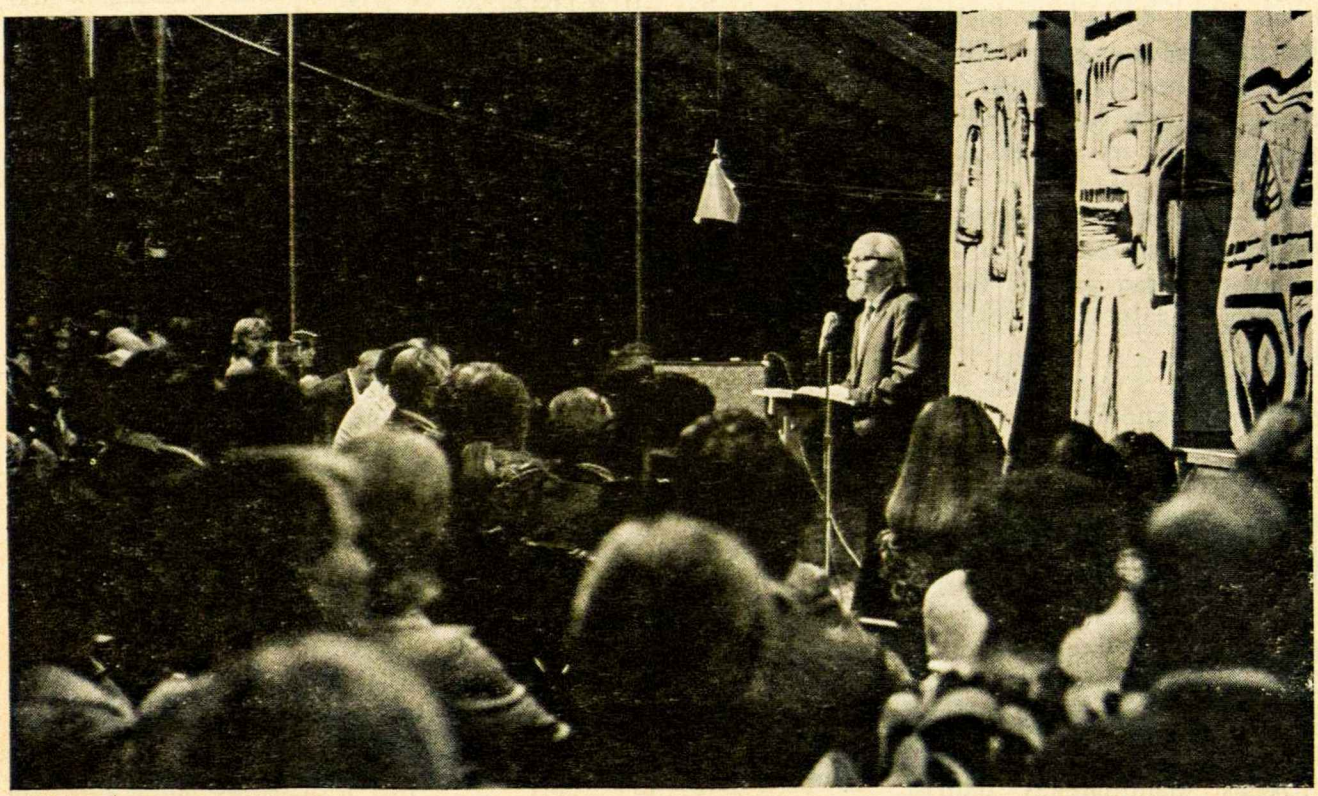

Poetas Kazys Bradūnas skaito savo poeziją literatūros vakare ateitininkų jubiliejinėj stovykloj.

Bet kiek čia tos pasakos ir kiek tos tikrovės? Pats autorius duoda žinoti, kad kiekvienas žmogus gali jaustis, lyg būtų vienas ar kitas veikėjas. Velnias gali pasivaidenti pasąmonėje ir atgyti vaizduotėje. Juk gyvenimas yra kaip pasaka. "Ir iš tikrųjų susipina pasaka su tikrove, kaip laimė ir nelaimė žmogaus gyvenime, ir kur čia tada atskirsim, kur pasaka, o kur tikrasis gyvenimas?" Tą klausimą atsakyti turi kiekvienas skaitytojas pats sau. Jam lieka nutarti, ar fantazija ir romantika, ar tikrovė vyrauja. Jis pats nustato, kiek kas gali būti išaiškinta psichologiškai. O dėl to, kad "Baltaragio malūnas" kiekvieną savotiškai kitaip paveikia, lieka ir kiekvienam skaitytojui, baigus knygą, ją pagal savo įsitikinimus ir nuomones įvertinti.

Bet kaip bebūtų, "taip viskas susidėjo tą audringą pavasario naktį, kai žmonių likimai susikirto ir tik atminimas bepaliko, iš kurio su laiku nusipynė padavimo vainikas".

Marija Eivaitė

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Konstantinas Avižonis. RINKTINIAI RAŠTAI. I tomas: Bajorai valstybiniame Lietuvos gyvenime Vazų laikais. Išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija, Roma, 1975 m. 615 psl. 16 dol.

AŠTUNTASIS AMERIKOS LIETUVIU KONGRESAS Chicagoje 1974 m. rugsėjo 28-29 d. Spaudai paruošė J. Prunskis. Amerikos Lietuvių Tarybos Leidinys. Sveikinimai, kalbos, paskaitos, rezoliucijos. 117 psl.

Vienas iš rezistentų kartos: DR. PRANAS PADALIS, 1911-1971. Spaudai paruošė J. Brazaitis. Atsiminimus pateikė M. Avietėnaitė, K. Brazauskas, kun. V. Dabušis, dr. A. Damušis, dr. J. Kazickas, A. Kazickienė, J. Km., J. Laučka, D. Padalienė, J. Pažemėnas. 1974 m. 78 psl.

Prel. Aleksandras Dambrauskas-Jakštas, UŽGESĘ ŽIBURIAI. Biografijų ir nekrologų rinkinys, perspausdintas iš 1930 m. leidinio. Išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija. Roma, 1975 m. 502 psl.

Petras Maldeikis. MYKOLAS KRUPAVIČIUS. Išleido Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjunga. 1975 m. Chicaga. Autorius įvade rašo: "Plačią bei šakotą Krupavičiaus asmenybę nelengva suprasti, kaip nelengva ir jam prilygti. Dar sunkiau jį įvertinti. Šių žodžių autorius kukliai prisipažįsta, kad jis nesiima to uždavinio. Šis darbas yra tik nepilnas Krupavičiaus veikimo komentaras, turįs tikslą peržvelgti jo darbus ir santykius su kitomis politinėmis grupėmis jo paties pažiūrų šviesoje".

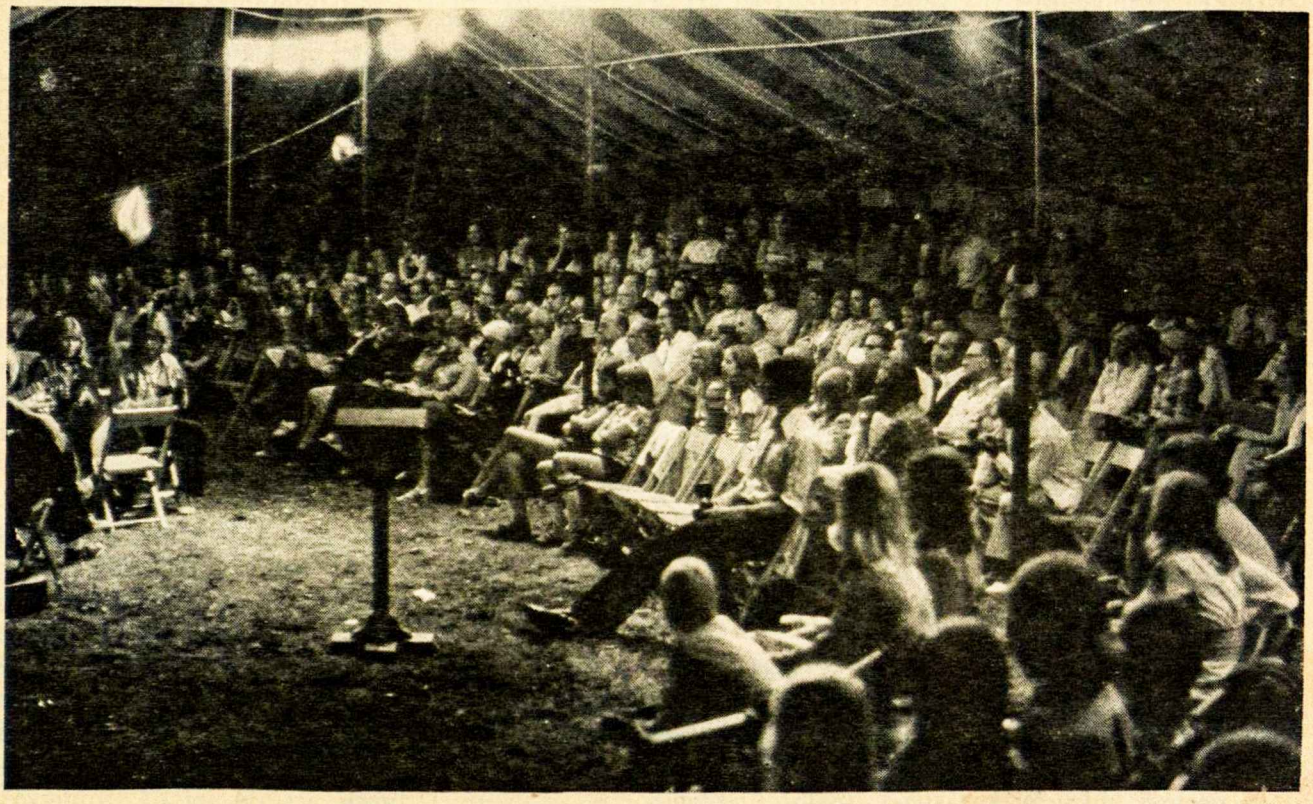

Stovyklautojai klausosi studentų gitarų orkestro talentų vakare jubiliejinėj ateitininkų stovykloj.

laiškai

"Ateitimi" džiaugiuosi, kiekvieną numerį godžiai perskaitau. "Ateitis" yra įdomus, gyvas žurnalas, sugebąs subtyliai iškelti jaunimo meniškas atžalas bei atvirus pasisakymus.

Adolfas Damušis

Naujoji "Ateitis" rodo gaivališką, jaunatvišką, kūrybišką dvasią.

Kun. Valdemaras Cukuras

Tuo tarpu "Ateitis" labai gerai atrodo. Duok Dieve, kad taip ir toliau rutuliotųsi.

Kun. V. Dabušis

AUKA "ATEIČIAI"

Auka ... paskirta "Ateičiai", kad ji suklestėtų ateitininkijos forumu bei kelrodžiu viliantis, kad neliks jos neužsiprenumeravusio ateitininko.
Iš Chicagos sendraugių veiklos aprašymo "Drauge", birželio 28 d.

SIŪLYMAI

— Įsigyju jau kelintą "Ateities" žurnalo numerį, kuris ... darosi įdomesnis ir mielas padėti ant stalo, kad štai jaunimo organizacijos žurnalas!

Naujos skiltys labai reikalingos. Ne tik dabar žadamų ir esamų, dar norėtųsi įvesti mokslo ir kultūros skiltis, juk daug jaunimo žengia į įvairius mokslus, argi jie negalėtų ką nors parašyti iš savo srities... O kurgi meno atsiekimai? Kur mūsų beletristika, poezija, jauniems visokie uždaviniai... Juk ar nepatrauklu būtų jaunesniems galvoti ir veikti turint savo planus, ypač kūryboj, deklamacijoj, fotografavime, dalyvavimu radijo programose, jungtis į teatrus, ruošti parodėles... Visas tas gyvenimas ir vaizdai turi atsidurti žurnale.

Ar negerai būtų, jei kas atsirastų surasti mecenatą, paskelbti žurnale kokį rašinių, korespondencijų, eilėraščių konkursą.

Bal. Brazdžionis

Ateitininkijai minint šiais metais savo sukaktį, natūralu, kad daugiau susidomėta jos situacija išeivijoje. Bet po A. Maceinos bei jo oponentų pasisakymų klausimas nėra kaip reikiant paaiškėjęs. Norėčiau ir aš prisidėti prie to aiškinimosi siunčiamu straipsniu.

Malonu matyti "Ateitį" vėl pagyvėjusią bei suaktualėjusią.

L. Dambriūnas

Minimas straipsnis netrukus bus spausdinamas. — Red.

APIE "ATEITĮ"

Sendraugių vasaros stovykloje Kennebunkporte anketą užpildžiusiųjų pasisakymai:

Šiuo metu "Ateitis" atsistojo ant gero kelio. Ji ir turi būti patraukli, gyva, turininga idėjom ir visus jungianti informacija.

Petras Ažuolas

"Ateitis" po nuosmūkio gerėja ir darosi įdomi visų trijų sąjungų ateitininkams. Negailėkite vietos mūsų visuomeninėms problemoms — Sauliaus Kuprio veiksnių konferencijos aprašymas buvo informuojantis.

Algimantas Gečys

"Ateitis" artėja prie realių gyvenimo sprendimų. (Pageidavimas:) Rašyti straipsnius apie gyvo pulsuojančio gyvenimo klausimus.

Ona Vaitkienė

Dabar yra malonu paimti "Ateitį" į rankas. Ji vis gerėja ir yra jau beveik pasiekusi tokį pat lyg, kaip kadaise nepriklausomoj Lietuvoj.

Antanas Masionis

Jubiliejinėje stovykloje Dainavoje anketą užpildžiusių studentų pasisakymai:

Esu be galo patenkintas "Ateities" nauja kryptimi: aktualesnė, įvairesnė, įdomesnė.

Kęstutis Šeštokas

Laiku išeina, gerai suredaguotas, nesijaučia, kad straipsniai yra "scraping the bottom of the barrel".

Linas Kojelis

Gerbiu ir džiaugiuosi minčių atvirumu... Įdomiausi tai straipsniai.

Onilė Vaitkutė

"Ateitis", ypač moksleivių kadencijoje turėjo tendenciją dėti remiančius, "patepiančius" straipsnius ateitininkų principams bei šūkiui. Nieko blogo, jeigu mintys nesikartotų ir jeigu straipsniai neatrodytų, lyg esą kito minčiai rašomi.

Juozas Gudinskas

Man labai patinka, nes vis pasidarė daugiau mokslinis, parašytas ne vien moksleiviams, bet ir studentams, ir sendraugiams.

Jonas V. Dunčia

Kadangi "Ateitis" dabar skirta visiems, turėtų būti bent dvigubai storesnė. Tokiu būdu galėtume įtalpinti daugiau lengvesnio pobūdžio rašinių, skirtų jaunučiams ir moksleiviams. Šitokia storesnė "Ateitis" galėtų būti spausdinama tik kas du mėnesius.

Aloyzas Pakalniškis

"Ateitis" yra geras žurnalas, nes jis sujungia visus ateitininkus. Ji būtų dar geresnė, jei turėtų daugiau visuomeninių ir kultūrinių diskusijų temų, kurios būtų galima paskaičius padiskutuoti.

Danutė Krokytė

JAUNIMO KONGRESAS

TARPKONTINENTINIS ĮVYKIS

PETRAS V. KISIELIUS

III PLJK yra įdomus tuo, kad jis yra tarpkontinentinis įvykis, apgaubęs ne tik visos Amerikos ir Kanados lietuvius studentus, bet ir viso pasaulio lietuvių kolonijų jėgas. Į III PLJK suvažiuos atstovai ne iš kelių valstijų ar provincijų, bet iš keturių kontinentų. Tiesa, ir pirmieji du Kongresai sutraukė jaunimą iš įvairių pasaulio kraštų. Tačiau III PLJK yra tuo išskirtinas nuo ankstyvesniųjų, kad jis vienintelis nevyks Amerikoje, kad dalyvių daugumą sudarys ne Šiaurės Amerikos lietuviai ir kad šis Kongresas bus pirmasis tikrai tarptautinis savo ruošos darbu ir planavimu. Juk šio Kongreso vežimą stumia Pietų Amerikos lietuviai. Galime gan drąsiai teigti, kad kiekvienu metu kur nors pasaulyje vyksta susirinkimas ar pasikalbėjimas Kongreso tema. Pažvelkime.

VOKIETIJA

Susnūdus lietuviams studentams Anglijoje, kurie ypatingo subruzdimo III Kongresui nerodo, Vokietijos jaunimas veda rimtą kongresinį darbą Europoje. Pasiruošimu pradėjo rūpintis pereitą vasarą įsteigta Vokietijos lietuvių jaunimo sąjunga (VLJS), kuriai nuo įsisteigimo iki šių metų birželio mėn. pirmininkavo Alfredas Lutzas — buvęs II PLJK atstovas, kuris vis pabrėždavo sąjungos nariams svarbumą siųsti "tik veiklius ir pasiruošusius atstovus". Palaikyti glaudesnius ryšius tarp narių, VLJS pastangomis buvo įsteigtas informacijos centras "Kontaktas". VLJS veikla bazuojasi daugiausia suvažiavimais, kurių nuo įsteigimo dienų jau yra buvę trys. Paskutinių dviejų suvažiavimų tikslai jau buvo grynai kongresiniai: sąmoningai ruoštis III PLJK Pietų Amerikoje. Su kiekvienu suvažiavimu didėja Vokietijos kongresininkų eilės, steigiami nauji komitetai. Antrasis suvažiavimas buvo tuo reikšmingas, kad jo rezultatai buvo rodyklė Vokietijos jaunimo ruošai besiartinančiam Kongresui, nustatant reikalavimus ir pageidavimus kandidatams į atstovus. Trečiasis suvažiavimas birželio mėn. išrinko Vokietijos JK atstovus ir naująją VLJS valdybą, pavaduosiančią jau savo kadenciją baigusią Lutzo valdybą. Naujoji valdyba ir ves Vokietijos lietuvišką jaunimą į Kongreso įgyvendinimą.

AUSTRALIJA

Aštuonių su puse tūkstančių mylių į pietryčius nuo Vokietijos, tarp Indijos ir Ramiojo vandenynų, plūduriuoja Australijos kontinentas, kuriame visur išsibarstę gyvena apie 7000 lietuviais save laiką žmonės. Nors distancijos milžiniškos, tačiau kas dveji metai vyksta masinis Australijos lietuvių suvažiavimas Lietuvių Dienų proga. Pereitais metais Adelaidėje susirinko 4000, daugiau nei pusė visų lietuvių. Tomis dienomis ir pradėjo ruoštis Australijos lietuvių jaunimas Kongresui su Australijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos (ALJS) suvažiavimu. LJS skyriai jau kurį laiką veikia Sydnėjuje, Kamberoje, Adelaidėje ir Melbourne. Tačiau nors ALB stipriai jungia Australijos lietuvių veiklą ir pajėgia pritraukti daugiau, negu pusę Australijos lietuvių "Lietuvių Dienose", ALJS turi daug ko pavydėti. Jos ruošos veikla, palyginus su kituose kraštuose gyvenančiu lietuvišku jaunimu, yra gan silpna. Anot Romo Sakadolskio, "Jei pas mus ruoša kongresui kaskart labiau prilygsta įsisiūbavusiai vėtrai, tai naujakurių žemėje, Australijoje, kongresas pučia dar lengvu vėjeliu". (Pasaulio lietuvių Jaunimas — birž. mėn.)

Sklandesnei veiklai trukdo daug priežasčių: milžiniški atstumai tarp pagrindinių lietuvių centrų matuojami ne šimtais, o tūkstančiais mylių, trūkumas vadovų naujai įsisteigusiems LJS vienetams ir silpnas lietuvių kalbos mokėjimas, kuris net kelia mintį įvesti anglų kalbą jaunimo skyriuje "Mūsų Pastogėje". Mat, gausingiausios jaunimo organizacijos Australijoje yra sporto klubai, o sporto klubų treneriai nelietuviai. Tuo būdu lietuvių kalba retai pasigirsta. Tačiau kliūtys nesibaigia. Australijos kongresininkams tenka susidurti ir su nepalankiomis nuotaikomis, kurios jau seniai buvo nugalėtos kituose lietuvių gyvenamuose kraštuose. Australijoje dar karštai gvildenami šie klausimai: kam reikia Jaunimo Sąjungos, kodėl Jaunimo Kongresai reikalingi, ar galima ko nors gero tikėtis iš šių Kongreso atstovų, kai grįžę anų dviejų dingo iš veiklos.

Su šiomis problemomis kovoti tenka 21 metų ALB krašto valdybos nariui jaunimo reikalams ir Melbourno LJS-ALJS centrinio skyriaus pirmininkui Vytautui Juškai. Ant jo pečių daugiausia remiasi kongresiniai rūpesčiai: būtent, naujų LJS skyrių sudarymas, ryšių palaikymas su Kongreso ruoša. Tuo būdu tenka jam nemažai keliauti po Australijos kontinentą, aplankant lietuvių kolonijas, raginant tų vietovių jaunimą pradėti patiems Kongreso ruoša.

Nors ALJS veikla nėra pavyzdinė, tikimasi, kad artėjant III PLJK, sustiprės bendri jaunimo ryšiai ne tik paskirose kolonijose, bet ir visos Australijos mastu, tuo būdu sukrečiant ir ALJS. Kalbėdamas apie Šiaurės Ameriką, Juška pripažįsta: "Taip, Jūsų sąlygos kur kas geresnės nei mūsų. Bet rankų mes nenuleidžiame, o džiaugiamės tuo, ką turime, ir darbuojamės toliau". (PLJ, birž. mėn.)

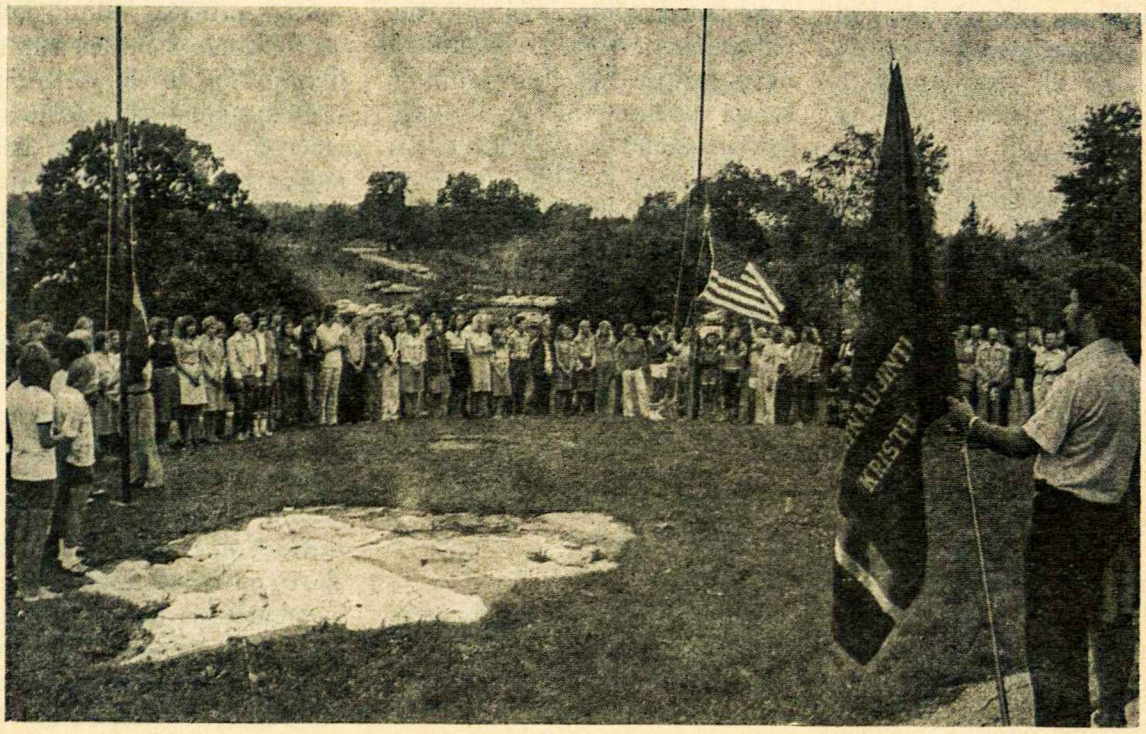

ATEITININKŲ FEDERACIJOS JUBILIEJINĖ STOVYKLA

Ateitininkijos sąjūdžio 65 m. sukaktuvių proga suruošta stovykla įvyko rugpiūčio 24-31 d. Dainavos stovyklavietėje, Manchester, Mich. JAV.

Sekmadienis, rugpiūčio 24 d. Stovyklai "tonas" buvo duotas įvadine Federacijos vado dr. Petro Kisieliaus kalba apie ateitininkų remobilizaciją asmenybės tobulėjimu, tautinių uždavinių atlikimu ir apaštalavimu ne vien žodžiais, bet ir gyvenimu. Sekė Moksleivių Ateitininkų Sąjungos pirm. Kęstučio Šeštoko kalba "Ko siekiama ir ko tikėtis iš šios stovyklos", rodanti, kad nepakanka pasyviai "tikėtis", bet reikia savo aktyvumu praturtėti. Sekmadienis užsibaigė Susipažinimo vakaru.

Pirmadienį, rugpiūčio 25. Federacijos dvasios vadas kun. Stasys Yla paskaitoje "Ateitininkų misija penkių dimensijų perspektyvoje" gvildeno sąjūdžio problemas ir sprendimus istorijos tekmėje iki šių dienų. Koeferentas Saulius Kuprys papildė, nušviesdamas ateitininkų pareigą išeivijoj į tautybės sąvoką įjungiant dvasinę tėvystę ir brolystę. Popiet Saulius Girnius ryškino vysk. M. Valančiaus reikšmę lietuvių tautos šviesinimo, kultūrinimo bei dvasinimo darbe. Vakare Lietuvių Katalikų Tarnybos vedėjas kun. K. Pugevičius apibūdino jos vienerių metų veiklą bei pranešė apie lietuvių ruošimąsi 1976 m. eucharistiniam kongresui. MAS pirm. Kęstutis Šeštokas supažindino stovyklautojus su šios sąjungos veikla. Planuota dainų laužo vakarą dėl lietaus teko "nukelti" po pastoge.

Antradienis, rugpiūčio 26. Lietaus audra nevienam sutrumpino nakties poilsį ir, sugriovusi palapinę, kai kuriuos jaunus vyrus "išmaudė". Gamta tokiu būdu sudarė visai tinkamą nuotaiką šios dienos paskaitoms: dr. Vytauto Vyganto "Povatikaninės Bažnyčios pulsas pasaulyje ir mūsų buityje" ir kun. dr. Pr. Gaidos "LKB Kronika —laisvės ir herojinės kovos šauklys". Abi paskaitos kreipė išskirtinį dėmesį į audringus laikus: Vatikano II suvažiavimas praūžė, kaip audra Bažnyčioj, daug ką pakeisdama, o tikinčiųjų persekiojimai okupuotoj Lietuvoj verčia tikinčiuosius apsispręsti; tos audros gyvina reikalą ir mums išeivijoj povatikaniniais laikais ryžtis uždaviniams. Po vakarienės Studentų Sąjungos vicepirm. Rūta Urbonaitė supažindino stovyklautojus su tos sąjungos veikla ir problemomis. Diena buvo užbaigta Lilės Gražulienės paruoštu Laisvės kovotojų vakaru - montažu prie Spyglio ežero.

Trečiadienis. rugpiūčio 27. Tos dienos paskaitos lietė žvilgsnius į socialinį žmogaus pasaulį. Pirmoji, dr. Kęstučio Skrupskelio "Marksizmo grėsmės šaknys krikščioniškai civilizacijai" stipriais bruožais ir pavyzdžiais nušvietė krikščionijos silpnybes ir marksizmo stiprybes — po tokios marksistinės persvaros ilgomis diskusijomis buvo siekiama parodyti pilnutinėje krikščionybėje glūdinčias palaimas žmonijai. Popietinėje temoje "Socialinė krikščionių doktrina perspektyvinėje ateitininkų veikloje" dr. Adolfas Damušis nu-

rodė, kaip socialinė krikščionių doktrina, išvengdama marksizmo kolektyvizmo ir individualistinio kapitalizmo kraštutinumų, evoliucijos būdu siekia pozityvios pažangos socialiniame pasaulyje individualaus žmogaus vertės iškėlimu bei bendruomeniniu solidarumu teisingume ir meilėje. Po vakarienės "Ateities" vyr. redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas apibūdino žurnalo darbus ir siekius atspindėti visos ateitininkijos veidą, ypatingą dėmesį skiriant vyresniesiems moksleiviams ir studentams. Sekė jo ir redakcinio kolektyvo paruoštas skaidrių ir įrekorduoto žodžio bei muzikos montažas apie "Ateities" praeitį 1911-1934 m.

Ketvirtadienis, rugpiūčio 28. Moralės klausimams skirtoj dienoj kun. dr. Antanas Paškus kalbėjo apie "Moralinį lūžį bei pasimetimą Vakarų pasaulyje ir jo poveikį mūsų visuomenei". Nurodęs moralinių iškrypimų siekį "įsiteisinti", charakterizavo moralinį vadovą kaip jautrų ir kritišką. Popietinėse svarstybose "Moralinė revoliucija kaip globalinis uždavinys", moderuojant Vytui Naručiui, Jūratė Krokytė, Daina Kojelytė, Jolita Kisieliūtė, Roma Olšauskaitė ir Rimas Juzaitis apibrėžė moralines problemas studentuose, šeimoj, medicinoj ir kt. Vakare — susipažinimas su Ateitininkų Sendraugių Sąjunga, jaunųjų talentų vakaras ir daug juoko sukėlusi Almio Kuolo, Kęstučio Šeštoko ir Rimo Juzaičio sukurta opera "Plaučiai".

Penktadienis, rugpiūčio 29. Kultūriniams-kūrybiniams klausimams skirtoj dienoj dr. Kęstutis Keblys savo paskaitoj "Kultūriniai mūsų uždaviniai, atsižvelgiant į okupuotos Lietuvos ir išeivijos padėtį", išryškino ateitininkų užduotį ugdyti aktyvius kultūros vartotojus. Apie aktyvų kultūros kūrimą, moderuojant L. Gražulienei, svarstė Elena Bradūnaitė, Antanas Dambriūnas, Almis Kuolas, Emilija Pakštaitė ir Kęstutis Sušinskas. Kūrybiškumas buvo pademonstruotas vakare dr. Jono ir Teresės Bogutų paruoštu Vakaru Čiurlioniui — muzikos ir Čiurlionio dailės darbų skaidrių deriniu. Prieš tai apie Ateitininkų šalpos fondą kalbėjo jo pirm. dr. V. Šaulys, o apie Ateities leidyklą bei literatūros fondą — dr. Kęstutis Keblys.

Šeštadienis, rugpiūčio 30. Komunistinė tautų politika Lietuvoj, — teigė dr. Vytautas Vardys tos temos paskaitoje — veda prie tautų išnykimo. Asimiliacijos procesas vedamas lėtai, bet planingai. Nors sovietizacija yra palietusi dalį lietuvių tautos, tačiau tautinis sąmoningumas labai gyvas. Koreferentė Laima Nainytė-Garbonkienė nurodė amerikiečius klaidinančią sovietų propagandą.

Pasikalbėjimą "Ateitininkų žvilgsnis į lietuviškus veiksnius" pravedė dr. Vytautas Vygantas, dalyvaujant dr. Kaziui Pemkui, dr. Jurgiui Balčiūnui, Juozui Kojeliui, Adomui Viliušiui ir Emilijai Pakštaitei bei įsijungiant daugeliui kitų iš publikos. Visi iškėlė skaldymosi kenksmingumą bei reikalą sutartinai ir koordinuotai veikti. Popietinėje paskaitoje "Kristocentrinis humaniz-

Diskusijos po Federacijos vado lietsargiu, kaip sustabdyti lietų: dr. K. Pemkus, kun. St. Yla, dr. P. Kisielius, C. Surdokas, J. Žilionis.

mas ateitininkiškųjų dimensijų viršūnėje" kun. dr. Viktoras Rimšelis, MIC, nurodė ateitininko kaip krikščionio humanisto kelionę per Kristų į Dievą. Praktišką sąžinės sąskaitą pabrėžė koreferentas Vytautas Kliorys. Gilų įspūdį paliko Vakaras su mūsų kūrėjais, Kaziu Bradūnu, Antanu Vaičiulaičiu ir Bernardu Brazdžioniu, skaičiusiais savo kūrybą.

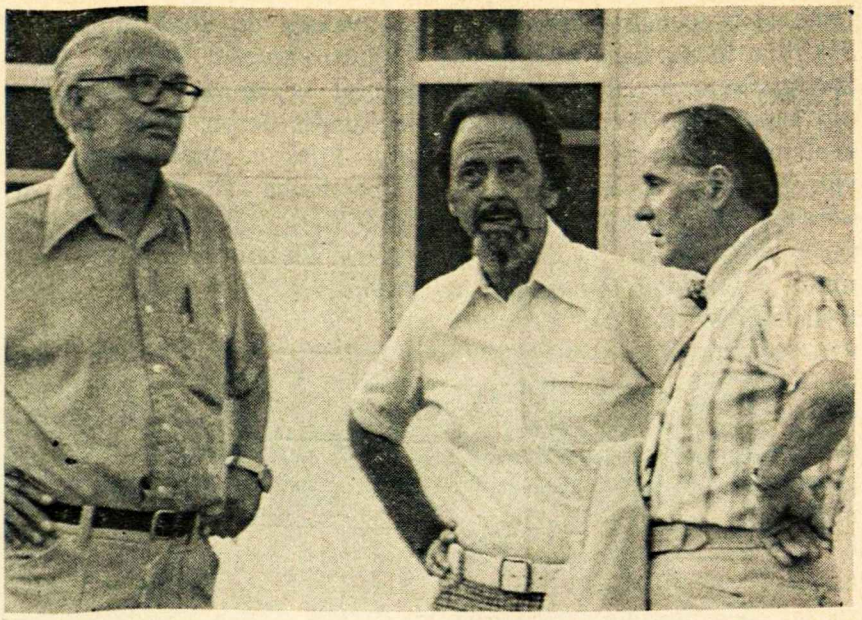

Sekmadienis, rugpiūčio 31. pasakytų Dovydaitis šiandien" dr. Juozas Girnius leido kalbėti pačiam Dovydaičio, tiesaus, gisavo paskaitoj "Ką ateitininkams

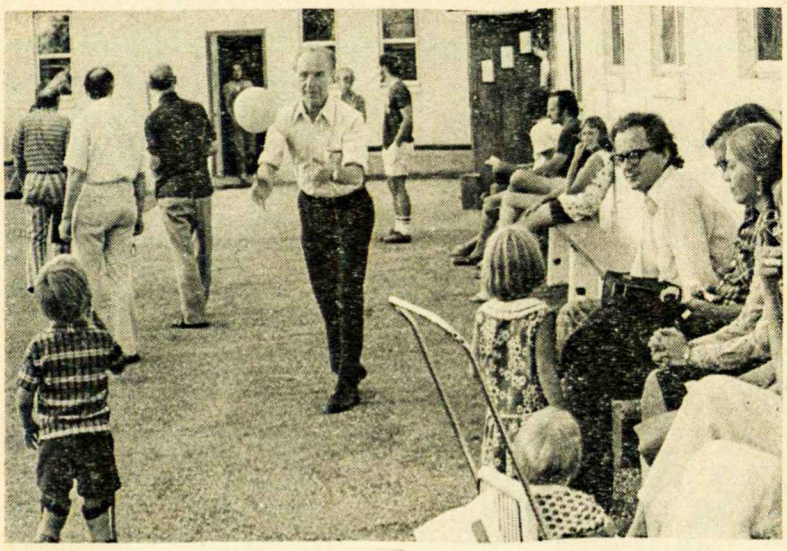

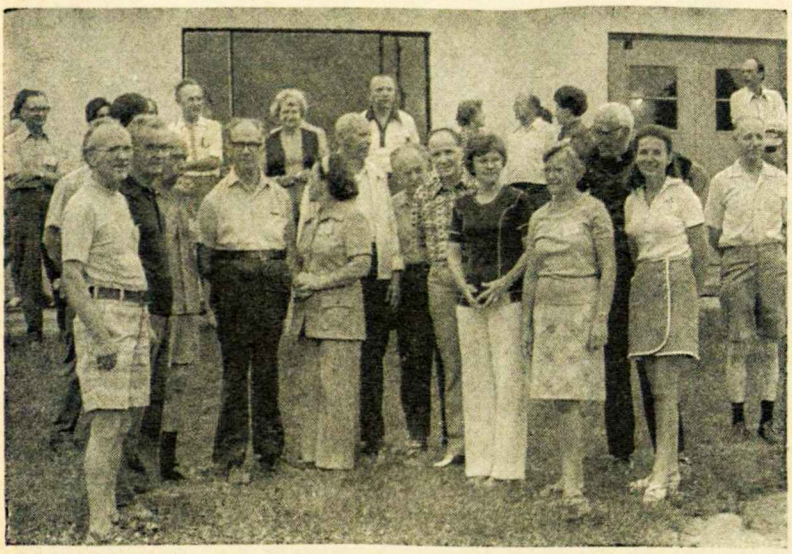

Viršuj: Ką bendro turi chemija, psichologija ir medicina? — Valdžią! Trys Federacijos vadai, susitikę jubiliejinėj stovykloj: dr. A. Damušis, dr. J. Pikūnas ir dr. P. Kisielius. Vidury: Kartų bendravimą tarp kun. St. Ylos ir R. Gaižučio stebi gausi publika, jų tarpe dr. K. ir A. Skrupskeliai. Apačioj: "Šypsenos konkurso" dalyviai (iš kairės): C. Surdokas, J. Žilionis, dr. J. Baliūnas, St. Bardukas, E. Daugirdienčėz, St. Rudys, A. Daugirdas, dr. P. Kisielius, A. Kleizienė, dr. B. Miniataitė, kun. V. Dabušis, M. Lenkauskienė ir P. Grušas.

laus, paprasto tikėjimo, plačios apimties, nepaprastai darbštaus asmens, pavyzdžiui. Su kitais kunigais koncelebruotose šv. Mišiose vysk. Vincentas Brizgys nurodė maldos-gelmės reikšmę veikloje. Popiet jis pašventino visų ateitininkų suaukotą kryžių, persekiojamas lietuvių tautos kančios prasmės ir ištvermės simbolį. Stovyklos uždarymo iškilmingame posėdyje kalbėjo Federacijos Tarybos pirm. tėv. G. Kijauskas, SJ, nurodydamas šių laikų reklamos pavojų ir aidėdamas kai kurias stovyklos programoj iškeltas mintis. Vakare — jaunimo kūrybos vakaras, kuriame dalyvavo Teresė Pautieniūtė, Jurgis Bradūnas, Almis Kuolas, Ramūnas Underys ir studentų choras.

Stovyklos pradžioj prie vairo stovėjo Vaclovas Kleiza, vėliau — komendanto valdžią perėmė Jonas Pabedinskas. Stovyklos metu buvo išdalinta ir užpildyta "Ateities" anketa. Stovyklos antroj pusėj buvo surengta jaunosios kartos dailės paroda, dalyvaujant Audronei Ambrozaitytei, Algiui Astašaičiui, Jonui Bogutai, Juozui Gudinskui, Vidai Krištolaitytei, Algiui Norvilai ir Danutei Norvilaitei. Kasdien buvo koncelebruojamos šv. Mišios, kurių metu inspiruojančius žodžius tarė visa eilė kunigų: prel. A. Bačkis, kun. Vyt. Memėnas, kun. dr. K. Trimakas, kun. K. Pugevičius ir prel. Vyt. Balčiūnas.

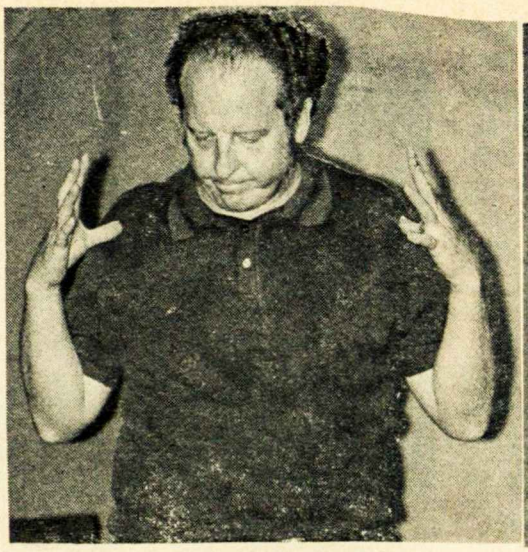

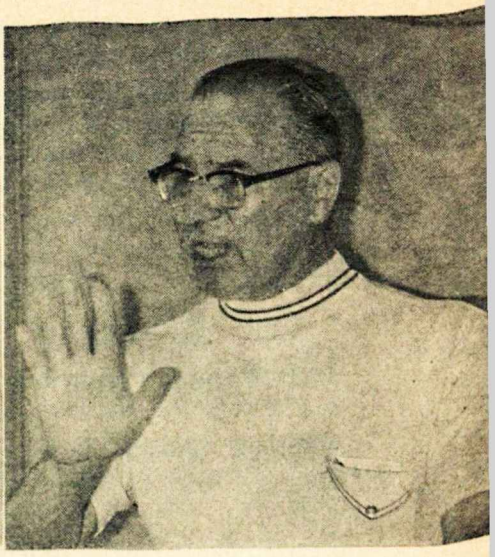

KALBĖTOJAI ateitininkų jubiliejinėj stovykloj: 1. Kun. dr. Ant. Paškus — moralės klausimais. 2. Kun. K. Pugevičius — Katalikų Tarnybos reikalais. 3. Kun. dr. Pr. Gaida — apie LKB Kroniką. 4. Rašyt. Ant. Vaičiulaitis — literatūros vakare. 5. Dr. K. Skrupskelis — apie marksizmo grėsmę. 6. Poetas K. Bradūnas — literatūros vakare. 7. L. Gražulienė, vadovė simpoziumo apie kūrybiškumą, 8. S. Girnius — apie vysk. M. Valančių. 9. Dr. Vyt. Vygantas — apie povatikaninį laikotarpį.

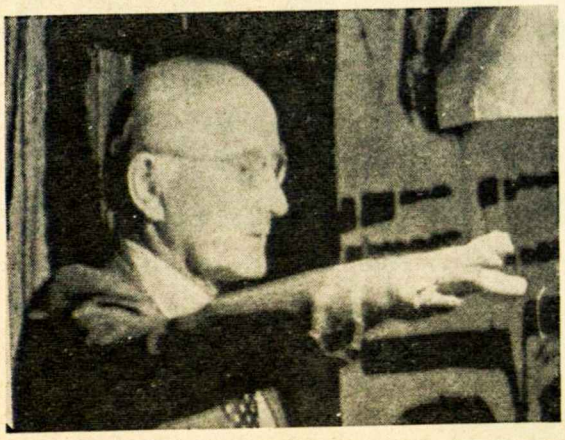

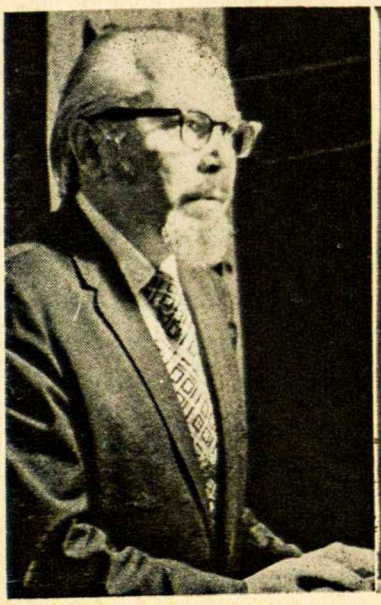

Stovykla pasižymėjo nemiega, lietuvišku "punktualumu", lietingumu ir dalyvių gausingumu — užsiregistravusių (o kiek neužsiregistravusių?) buvo 200 studentų, 140 sendraugių bei jų prieauglio ir 60 moksleivių.

K. T.

VYR. MOKSLEIVIŲ STOVYKLA DANAVOJ

Lietingą birželio sekmadienį Dainavoje rinkosi moksleiviai iš įvairių JAV ir Kanados miestų. Po registracijos buvo oficialus stovyklos atidarymas Baltųjų Rūmų salėje. Komendantas Linas Mikulionis pristatė stovyklautojams vadovybę: Kristina Gedrimaitė — vyriausia mergaičių vadovė, Linas Sidrys ir Ionas Dunčia — berniukų vadovai, Loreta Nykštėnaitė ir Liudas Kuliavas — sportas, Loreta Stončiūtė — tautiniai šokiai ir sekretorė, Dainė Narutytė — tautiniai šokiai, Kristina Rociūnaitė — menas, Vitas Sirgėdas— ūkvedys. Muzikas Faustas Strolia atvyko antrai stovyklos savaitei pravesti dainavimą.

Vyrai ruošiasi eiti į penkiasdešimtųjų metų šokius vyresniųjų moksleivių stovykloje Dainavoje.

Stovyklautoją geroj nuotaikoj vyresniųjų moksleivių stovykloj.

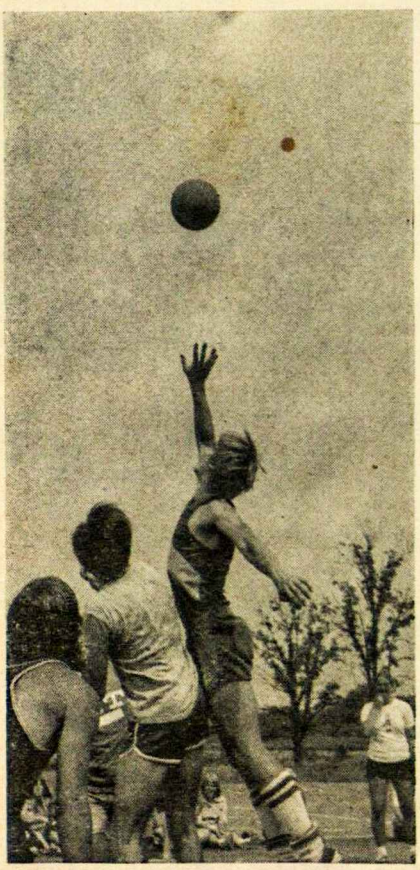

Vadovų ir stovyklautojų krepšinio varžybos vyr. moksleivių stovykloj.

Stovykla turėjo du kapelionus. Pirmą savaitę buvo iš Hot Springs atvykęs kun. P. Patlaba, o antrą savaitę čikagietis kun. J. Šarauskas.

Pirmos savaitės viduryje ėjome 12 mylių į Wamplers Lake. Buvo labai karšta, ir ilgai nelaukėme eiti maudytis ir atsigaivinti po varginančio žygio. Pasilsėję ir pavalgę, pradėjome kelionę Dainavon, bet šį kartą ėjome kitu keliu, kad būtų greičiau.

Pirmą stovyklos šeštadienį įvyko didysis krepšinio lošimas — stovyklautojai prieš vadovybę. Abi komandos gerai lošė, bet entuziastiški stovyklautojai galų gale turėjo pasiduoti smarkesnei vadovybei.

Sporto diena buvo antros savaitės ketvirtadienį. Penkios komandos pasivadino gyvuliais — kiškiai, lapės, tigrai, varlės, žmonės. Visą dieną sportininkai bėgo, plaukė, nardė, lošė krepšinį, tinklinį, kvadratą ir europietišką futbolą, bandydami surinkti kiek galima daugiau taškų savo komandai. Vakare komandos išpildė programą maršais, dainomis ir šūkiais, bandydami įsigyti dar daugiau taškų.

Stovyklos metu buvo aštuonios paskaitos: Lino Sidrio apie ateitininkų įsikūrimą, dr. A. Damušio apie ateitininkų darbą ir žodį, Vyto Naručio apie ateitininkų padėtį po antrojo pasau-

linio karo, Dainos Kojelytės apie MAS archyvą Anapilyje, p. J. Damušienės apie naują ateitininkų uniformą, kun. K. Trimako apie "Ateitį", ir Pauliaus Alšėno ir Jono Dunčios apie ateitininkų misiją.

Per dvi savaites buvo daug įvairių vakaro programų. Buvo susipažinimo vakaras, karnivalas, pasakų vakaras, filmų, susikaupimo ir literatūros vakarai, trys laužai, talentų vakaras ir naktiniai žaidimai. Šeštadienio vakarais būdavo šokiai.

Nuo pat atidarymo pasirodė nepaprastai gera stovyklos nuotaika, kuri tęsėsi abidvi savaites. Visi kartu dirbo, žaidė ir sportavo, susipažindami su kitų miestų lietuvišku jaunimu.

Po dviejų savaičių po atidarymo šimtas nuliūdusiųjų moksleivių rinkosi prie Baltųjų Rūmų, ruošdamiesi kelionei namo. Sunku buvo atsiskirti su draugais, bet žinojome, kad vėl susitiksime jubiliejinėje stovykloje.

Tomas Palubinskas

JAUNUČIŲ STOVYKLA DAINAVOJ

Nors vyresnieji moksleiviai ateitininkai dar nebuvo baigę savo stovyklos Dainavoje, sekmadienį birželio 29-tos dienos rytą jau matėsi linksmi jaunučių veidai. Kai jaunučių stovykla oficaliai prasidėjo, stovyklautojų buvo visas šimtas. Vis nekantraudami galvojo, kaip praeis sekančios dvi savaitės.

Žinoma, reikėjo vadovų. Berniukus tvarkė vadovai: Liudas Kuliavas,Linas Mikulionis. Vitas "Taifūnas" Sirgėdas (ūkvedys), Ramūnas Underys; ir pagelbininkai: Virgilijus Kasputis, Darius Mičiūnas, Rimas Polikaitis (akordeonistas), Andrius Razgaitis ir Vitas Underys. Mergaites prižiūrėjo vadovės: Dainė Narutytė, Loreta Nykštėnaitė, Kristina Rociūnaitė, Ramunė Stravinskaitė ir Loreta Stončiūtė (sekretorė). Joms padėjo: Dalia Bilaišytė, Vida Kazlauskaitė, Rita Neverauskaitė ir Danutė Norvilaitė. Tačiau visą stovyklą sklandžiai ir su nesibaigiančiu kantrumu tvarkė komendantas p. Juozas Polikaitis.

Taip šioms dviems savaitėms jaunučiai užvaldė Dainavą, jos ežerą Spyglį, jos kalnus, laukus, aikštes. Bet ne tik juokai ir žaidimai pripildė jų dienas. Tuoj po pusryčių būdavo darbo būreliai: plakatų, kur dienos įvykia atsispindėdavo; lietuviškų žodžių, kur nauji žodžiai buvo surasti; valgyklos tvarkymo; rajono tvarkymo; ryto ir vakaro maldos ir indų plovimo.

Stovyklon buvo įvesta taškų sistema, kurią tvarkė Kristina ir Virgilijus. Visi būreliai tuoj išsirinko vardus — taip Dainavoje atsirado Vabalų, Kregždučių, MAS narių, Chicagos Čigonių ir t. t. Kiekvienas būrelis įvairiais būdais stengėsi įsigyti taškų: lietuviškumu, tvarkingumu, darbštumu ir panašiai.

Dienai bebėgant, būdavo visokiausių pamokų: tautiniai šokiai su Daine ir Loreta, menas su Vida ir Danute, rašymas su Rita ir Dalia, sportas su Loreta Nykštėnaite, Andriumi, Kristina ir Liudu. Tačiau visi vadovai prisidėdavo, kur jų labiausiai reikėdavo. Beveik visi pagelbininkai turėjo progos pravesti pokalbį — pašnekesį įvairiomis temomis: tautiškumas, katalikiškumas, lietuviški papročiai, laisvė, komunikacija, draugystė.

Dienos pačiam karštume jaunučiai eidavo atsigaivint Spyglio ežere. Vandens sargas, Andrius Palūnas, juos atsakingai prižiūrėjo, sėdėdamas savo aukštoj kėdėj. O nardytojus nuo lentos dabojo Darius Mičiūnas.

Nors į visas pamokas jaunučiai eidavo be pasirinkimo, užsiėmimo būrelį kiekvienas jaunutis pasirinko pagal savo norą. Jis galėjo dirbti mene su Vida ir Kristina, skraidinti aitvarus su Rimu, išmokti plaukti su Virgiu ir Dariumi, spausdinti laikraštėlį su Rita ir Dalia, išmokti gintis su Linu, mokytis bėgti su Liudu ir Vitu, fotografuoti su Danute ir Virgiu, kurti radijo valandėlę su Andriu, Dainuoti chorelyje su p. Strolia ar žaisti tenisą su Loreta Nykštėnaite.

Kiekvieną dieną visa Dainava skambėdavo, kai jaunučiai dainuodavo su p. Strolia. Ir ateidavo laikas melstis. Kun. Staškevičius, stovyklos kapelionas, atnašaudavo Šv. Mišias, o jaunučiai patys pravesdavo savo maldas rytą ir vakarą.

Bet stovykla nebūtų buvus įmanoma, jeigu nebūtų buvę

Linas Polikaitis meta sviedinį stovyklautojų ir vadovybės kvadrato varžybose jaunučių stovykloje Dainavoje.

šeimininkių, švaros prižiūrėtojų ir slaugės. Užtat stovyklautojai ir vadovai buvo labai dėkingi p. Kiaulėnienei ir Petrutei bei jų padėjėjoms Taurai Zarankaitei ir Vitai Polikaitytei; taip pat p. Nakui, Andriui Palūnui, Aliukui Leliui, Tomui Palubinskui, Sauliui Jankauskui ir slaugei p. C. Balsienei.

Vakarines programas pravedė Ramunė ir Kristina. Jų buvo įvairiausių: rimtų ir linksmų. Patį pirmąjį vakarą susipažinom, tada klausėmės pasakų, linksminomės karnivale, po iškilos ilsėdamiesi, žiūrėjom filmą, juokėmės pet televizijos vakarą, keliavom aplink pasaulį per tarptautinį laužą, šokom, kol kojas paskaudo, žaidėm, kepėme savo dešreles lauže (nors ir lietus užklupo), dalyvavom susikaupimo vakare, pasirodėm su savo talentais, per Sporto dieną žygiavom, dainavom, prisiminėm partizanus ir net atšventėm Kalėdas per Kalėdų dieną prie laužo.

Kiekviena diena buvo skirtinga, pilna visokiausių nuotykių, vargų, džiaugsmų. Bet visi labiausiai prisimename paskutinę dieną, kai turėjom atsisveikinti su draugais ir Dainava, prižadėdami būtinai vėl sugrįžt.

Dalia Bilaišytė

MONTAŽAS APIE "ATEITĮ"

"Ateitis, 1911-1934", montažas, susidedąs iš skaidrių, magnetofoninėn juoston įkalbėto teksto ir muzikinės palydos buvo parodytas ateitininkų jubiliejinėje stovykloje rugpiūčio 27 d. Tekstą ir iliustracijas iš praėjusių "Ateities" komplektų parinko dabartinis "Ateities" vyr. redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas. Kiti žurnalo redakcijos nariai talkininkavo. Jonas Kuprys padarė skaidres. Redaktorė Aldona Zailskaitė pritaikė muziką. Jurgis Bradūnas, Marija Eivaitė, Petras V. Kisielius ir Aldona Zailskaitė įkalbėjo tekstą.

Garsas buvo įrekorduotas magnetofoninėn juoston Audriaus Regio Margučio radijo stoties aparatais.

"Ateitis, 1911-1934" rodo pirmąją žurnalo istorijos dalį (kitų dalių tekstai ruošiami): jis susideda iš trijų mažesnių dalių: 1. Ateitis uždega, 1911-1917; 2. Tėvynę ginant, 1918-1923; 3. Besiruošiant gyvenimui, 1918-1934.

Montažas žiūrovams paliko gilų įspūdį. Tuoj buvo sulaukta keliolika prašymų — ne tik iš sendraugių, bet ir iš moksleivių — parodyti jį jųjų vietovėse. "Drauge" rugsėjo 6 d. J. M. teigė: "Ši dokumentacija, atrodo, pareikalavo labai daug darbo, bet ji labai vertinga. Būtinai ji privestina ligi paskutiniųjų metų".

TRUMPAI

— **Ateitininkų Federacijos** jubiliejinėje stovykloje rugpiūčio 24-31 d. Dainavoje dalyvavo 400 su viršum ateitininkų. Užsiregistravusiųjų buvo: 60 moksleivių, 200 studentų ir 140 sendraugių su savo prieaugliu. (Platesnį aprašymą žr. šiame "Ateities" numeryje — Red.)

—..**Clevelando** ateitininkai bendrai su skautais specialiu parengimu pagerbė Stasį Barzduką jo naujos knygos, skirtos lietuviškam jaunimui, išleidimo proga. Jaunimo vardu jam buvo įteikta Lietuvos žemės sauja. Apie autorių kalbėjo "Neringos" tuntininkė vyr. skautininkė N. Kersnauskaitė. St. Barzduko knygą "Lietuvis savo tautoje, valstybėje, bendruomenėje" išleido JAV Lietuvių Bendruomenė su Lietuvių Fondo parama.

—..**Clevelando** "Ateities" klubas gegužės 31 d. išsirinko naują valdybą, kuri birželio 10 d. pasiskirstė pareigomis: pirm. K. Vaičeliūnienė, dvasios vadas tėv. G. Kijauskas, SJ, vicepirmininkės D. Čipkienė ir Aušra Babickas, sekr. K. Stungienė ir ižd. V. Palūnas. Rugpiūčio 8 — išvyka į Clevelando orkestro koncertą Žiedų Muzikos Centre.

MOKSLEIVIAI

— **Clevelando** moksleivių kuopa birželio 12 išleido 6 savo narius į studentus.

STUDENTAI

— **Chicagos** draugovė liepos 6 turėjo gegužinę - išvyką į Lieponių ūkį.

SENDRAUGIAI

— **Adelaidės sendraugiai** suruošė vysk. M. Valančiaus sukakties minėjimą. Kalbėjo E. Varnienė, A. Kubilius, V. Baltutis, kun. Pr. Dauknys, J. Vasiliauskas ir L. Pakalnis. Meninėje dalyje buvo scenoje pastatytas veikalėlis iš Valančiaus raštų.

— **Chicagos** sendraugiai bendrai su Lietuvių Agronomų Sąjunga rugsėjo 7 surengė a. a. prof. dr. Vito Manelio 10 metų mirties paminėjimą. Šv. Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė kun. dr. K. Trimakas. Akademijoje kalbėjo agr. A. Indreika, dr. J. Puzinas ir dr. Br. Povilaitis. Prie kapo kalbą pasakė Ateitininkų Federacijos vadas dr. P. Kisielius.

MŪSŲ MIRUSIEJI

A. a. muz. Vladas Baltrušaitis, buv. operos solistas, chorvedys; savu laiku vadovavęs ateitininkų chorui. Mirė liepos 27 Chicagoj.

A. a. dr. Antanas Starkus, gydytojas, profesorius, veikėjas. Ateitininkas nuo 1922 m. Kalintas Stutthofe. Mirė rugpiūčio 17 prie New Yorko.

A. a. kun. dr. Andrius Baltinis, rašęs religijos, filosofijos, literatūros ir visuomeninio gyvenimo klausimais. Mirė rugsėjo 5 Chicagoje.

Šis "Ateities" numeris yra 36 puslapių, t. y. 4 puslapiais didesnis negu paprastai. — Red.

NUO ADMINISTRACIJOS STALO

Garbės prenumeratas už 1975 metus prisiuntė: R. Bureikaitė (Los Angeles, Calif.), kun. V. Dabušis (Paterson, N. J.), P. Grušas (Agoura, Calif.), prof. dr. Pr. Jucaitis (Toledo, Ohio), dr. J. Mališka (Montreal, Quebec, Canada), dr. J. Masilionis (Dayton, Ohio), kun. K. Pugevičius (Baltimore, Md.).

Aukojo "Ateičiai" paremti: 100 dol. — Chicagos ASS skyrius; 50 dol. — dr. J. Masilionis (Dayton, Ohio); 25 dol. — A. Babickienė (Cleveland, Ohio); 10 dol. — I. Baužaitė (Kenosha, Wisc.); 9 dol. —prel. J. A. Kučingis (Los Angeles, Calif.); 8 dol. —A. Prapuolenytė (Cicero, Ill.); 7 dol. — St. Bitleris (Detroit, Mich.); po 5 dol. — prof. dr. Pr. Jucaitis (Toledo, Ohio), K. Pabedinskas (Oak Park, Ill.), kun. A. Prakapas, A. Puteris (Toronto, Canada); po 3 dol. — D. Balčiūnas, R. Jasinevičius (Cleveland, Ohio), dr. R. Kriaučiūnas (Lansing, Mich.), dr. J. Mališką (Montreal, Canada); 2 dol. — A. Pažemėnas (Queens Village, N. Y.); 1 dol. — N. Kybartaitė (Chicago, Ill.).

Apmokėjo "Ateities" prenumeratos siuntinėjimą užsienio moksleiviai: 6 dol. — kun. V. Karalevičius (Newark, N. J.); po 5 dol. — Clevelando jaunučiai ateitininkai (Cleveland, Ohio), prof. dr. Pr. Jucaitis (Toledo, Ohio), dr. K. Keblys (Southfield, Mich.), A. Puteris (Toronto, Ontario, Canda); po 3 dol. — D.R.L. Kojeliai (Santa Monica, Calif.), V. Nakas (Birmingham, Mich.).

Nauji prenumeratoriai: St. Balsys (Brooklyn, N.Y.); R. Cibaitė, J. Derenčiūtė, R. Jautokaitė, V. ir J. Kauliai, M. ir V. Liulevičiai, V. Maciukevičiūtė, I. Pranckevičiūtė, D. Saliklytė (Chicago, Ill.); P. mas (Omaha, Nebr.); . Duchmanaitė (San Francisco, Calif.); dr. J. Gliaudelis (South Holland, Ill.); R. Jasiukonytė Los Angeles, Calif.); A. Juška (Sterling Heights, Mich.); dr. B. Kaslas (Wyoming, Pa.); A. Mičiulytė (Woodland Hills, Calif.); V. Musonytė (Oak Lawn, Ill.); M. Polteraitienė (Detroit, Mich.); V. Povilaitis (Australija); Radio Liberty Committee Research Division (V. Vokietija); J. Sidrys (Streator, Ill.); World-Wide News Bureau, c-o A. Vitkauskas (Jersey City, N.J.).

Už garbės prenumeratas, aukas ir naujas prenumeratas nuoširdžiai dėkoja

"Ateities" Administracija

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSAS

L. L. skelbia septynioliktą straipsnio konkursą. Konkurso temos: vyrams — Kokią norėčiau turėti žmoną; moterims — Kokį norėčiau turėti vyrą; jaunimui — Kokius norėčiau turėti tėvus. Jaunimui dar skiriame ir kitą temą — Jaunimas ir religija. Čia reikia panagrinėti, ar jaunimas domisi religija, ar nuo jos tolsta. Kokios priežastys? Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus atskirame vokelyje savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną, atsiųstas redakcijai iki šių metų gruodžio mėn. 31 dienos. Už geriausius rašinius skiriamos penkios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 dol., V — 25 dol.

ALp(LKA)1786
1975, Nr.8

90.725.295